

veto

Studentenweekblad
van de Leuvense Overkoepelende
Kringorganisatie

nummer 2
dinsdag 1 oktober

Jaargang 23 - 1996-1997

algifte : Leuven X
(weekblad - verschijnt niet van juni tot augustus)

Akademiejaar "voor open geopend"

Politiek troef op eerste dag academiejaar

Akademiejaar, open ul

(foto Tom Michiels)

Onze overheid heeft in de ogen van de burger voor alles behoefte aan een nieuwe geloofwaardigheid. Ook rektor Oosterlinck kon in zijn openingsrede bij het begin van het academiejaar niet om de aktualiteit heen. De rest van de speech — hoewel "voor het verlot" geschreven, dixit de auteur — bevatte eveneens enkele actuele thema's. De rektor begon bij solidariteit, ging over op het gezin als hoeksteen voor de samenleving om uiteindelijk uit te komen bij de gedeeltelijke splitsing van de sociale zekerheid en een "een klimaat waarin Vlaanderen over de hefboomen beschikt om zijn middelen optimaal te gebruiken", een verdoken toespeling op een eigen fiscaliteit voor Vlaanderen. Het thema van de 'staatschuld' en de belasting die deze vormt op de jeugd, werd benadrukt.

De plechtige opening van het academiejaar ging ook dit jaar traditioneel van start met een eucharistieviering, gevolgd door een academische zitting in de aula Pieter De Somer die minder vol zat dan vorig jaar,

toen André Oosterlinck er zijn debuut maakte als rektor. Aan diens openingsrede heeft het echter niet gelegen. Een dag voor de state of the union van premier Dehaene in het parlement, leek ook de rektor eerder voor het parlement dan voor een academisch publiek te staan, met een retoriek die nauw aansloot bij de traditionele CVP-standpunten over het gezin als 'hoeksteen van de samenleving'.

Kelderde

De zitting begon evenwel met een uit-

eenzetting van de rektor over de gang van zaken aan en de toekomstperspektieven van de Alma Mater. Zo vestigde de rektor nogmaals de nadruk op de rol van het 'Research & Development'-programma van de KU Leuven voor het toegepast onderzoek. Om dat onderzoek naar wens te doen verlopen acht de universiteit een uitbreiding van haar Industriepark noodzakelijk: "Het zou getuigen van weinig toekomstgericht denken indien nutteloze proceduregevechten de wording van dit park en dus de economische valorisatie van onderzoeksresultaten in de weg zouden staan.", aldus

Mijn koninkrijk voor een bul

Vorige week werden de namen bekend van de verdienstelijken die in februari volgend jaar aan deze universiteit gelauwerd zullen worden met een eredoktoraat. Het zijn er vijf geworden. Uit de zachte sektor komen de Amerikaanse filosoof Nussbaum en de Belgische Bachkenner Philippe Herreweghe. Verder worden de voorzitter van de Amerikaanse centrale bank Greenspan en de chemicus Zewail doctores honoris causa. Een laatste onderscheiding gaat naar de Spaanse koning Juan Carlos. Naar goede gewoonte is deze erkenning van de Leuvense universiteit in zeker even grote mate ingegeven door politieke of diplomatieke als door meer onbaatzuchtige beweegredenen. Wat de erkenning van Juan Carlos betreft ligt een link met de zopas gesloten uitleveringsakkoorden tussen België en Spanje alvast voor de hand. Meer hierover op pagina 3.

(mg)

de rektor, die daarmee doelde op het feit dat de Raad van State afgelopen zomer de wijziging van het gewestplan voor het Termonkveeld — waar de industriële uitbreiding voorzien is — kelderde. In dezelfde sfeer hield de rektor de 'innovatiesellen' boven de doopvont. In die sellen, die uitwerking zijn van het vorig jaar gelanseerde peterschapssysteem, zullen bedrijf en universiteit elkaar ontmoeten, om "de kennisnoden binnen de industrie" te detecteren.

Na het onderzoek kwam dan het onderwijs ("ook een eerste taak van de universiteit") aan de beurt. De rektor bracht de evaluatie van het examensysteem aan de orde. Het volstaat volgens hem niet langer om feitenkennis te testen, maar ook "inzicht, het leggen van verbanden en probleemoplossend denken" horen erbij. De rektor wil bovendien het docerendrag moderniseren en dus informatiseren. Uiteraard kwam hij ook nog eens terug op zijn uitspraken van enkele maanden geleden over een algemeen toegangsexamen. De rektor bepleitte nogmaals "de invoering van een niet-bindende — ik herhaal: niet-bindende — maar wel verplichte oriëntatieproef" en stelde de vrije keuze in het onderwijs gelijk met "een verspilling van menselijk en financieel kapitaal."

Toverformule

En toen moesten de eigenlijke speeches nog beginnen. In zijn feitelijke openingsrede, die de zitting afrondde, stond de waarde van het gezin centraal. Hier bekritiseerde hij in authentieke Vlaamse-groezinspartijstijl "het overmatig aandacht schenken aan de zogenaamde alternatieve samenlevingsvormen", al wilde hij hiermee geen enkele minderheidsgroep voor het hoofd stoten. Toch benadrukte hij het belang van het klassieke gezin als de toekomst

vervolg op p. 3

binnenin

Alma 5

Velgeur zacht neus streelt
Spreidt op friet moeder Alma
Zesentachtig frank

Openingsweek 8

In 't ochtendglorien
Baslijn sterft in verte uit
De Van-Evenstraat

Lido 9

Het Vlaremdekreet
Geluidsoverlast verlicht
Een leefbare stad

Europa 10-11

Ontvoert daar een stier
Kreatief in avondrood
De norm van Maastricht?
(Lin Kai Tsjoë, 678 v. C.)

GROEP T INGENIEURS MET VISIE
INDUSTRIËLE HOGESCHOOL LEUVEN

Campus Vesalius • Vesaliusstraat 13 • 3000 Leuven • Telefoon 016/30 10 30 • Fax 016/30 10 40 • E-mail groep@groep.be

advertentie

Koning, keizer, admiraal, Leuven erkent ze allemaal

Opas lekten de eredoktoraten van dit academiejaar uit in de pers. Traditioneel worden de bullen aan de desbetreffende doctores honoris causa uitgereikt op 2 februari, wanneer de universiteit haar patroonsfeest viert. Even traditioneel is deze toekenning en uitreiking een goede barometer voor de diplomatieke betrekkingen en het standpunt dat de universiteit inneemt in de nationale debatten (zie ook het eredoktoraat van Helmut Kohl in 1995).

Op de lijst staan achtereenvolgens vermeld: koning Juan Carlos van Spanje, voorzitter van de Amerikaanse centrale bank Alan Greenspan, dirigent Philippe Herreweghe, de Amerikaanse filosoof Nussbaum en de grondlegger van de fermtchemie Zewall. De redenen voor de toekenning zijn zeer divers; duidelijk is dat er 'interdisciplinair' wordt gedacht en dat de politiek nooit ver weg is.

Caramba

De toekenning van de titel van doctor honoris causa aan koning Juan Carlos lijkt, in het licht van de recente uitleveringsakkoorden tussen België en Spanje, uit heel ander hout gesneden. Diplomatiek kan je van een goede zet spreken, gezien de afgekoelde — zeg maar ijskoude — relatie tussen de twee landen na de weigering van België om het echtpaar Moreno en Garcia, de twee vermeende Baskische Eta-leden, aan Spanje uit te leveren. Dit feit deed voormalig premier Gonzalez zelfs besluiten om alle gerechtelijke samenwerking met België op te schorten. Minister van Justitie Stefaan De Clerck zorgde er via directe

politieke maatregelen voor dat de diplomatieke rel met Spanje werd getemperd: afgelopen dinsdag ondertekenden hij en zijn Spaanse kollega Margarita Mariscal de Gante verscheidene akkoorden over samenwerking bij de bestrijding van terrorisme. Caramba!

Daarbij werd de uitzonderingsprocedure geschrapt, een unieke Belgische maatregel die er in het verleden voor zorgde dat België niet verplicht was om Moreno en Garcia uit te leveren. Het recent ondertekende akkoord stuit dan ook op heel wat verzet, onder andere van de Baskische partij Anai Artea, die wijst op het gevaar dat het afschaffen van deze regel met zich meebrengt: zo zullen sommige feiten die in België niet strafbaar waren, in het kader van het recht op vrije meningsuiting, en in Spanje wel strafbaar zijn, nu ook op Belgisch grondgebied strafbaar worden. Een serieuze democratische achteruitgang dus, volgens de Baskische partij. Bovendien wordt ook de regel, dat eigen onderdanen niet uitgeleverd kunnen worden, afgeschaft, waarbij het dus mogelijk wordt dat een Belgisch journalist die zich naar Spaanse normen 'bezondigt' aan de vaag omschreven 'apologie van de Eta', uitgeleverd wordt aan Spanje.

En nu is er dus de erkenning van koning Juan Carlos, die eredoctor wordt "voor zijn rol die hij gespeeld heeft als behoeder van de democratie in zijn land, en als overtuigd voorvechter van de Europese roeping van Spanje". Volgens Willy Kuypers (VU), die de Spaanse justitie in het verleden van binnenuit mocht meemaken — hij belandde in de jaren '60 en '70 meermaals in de Spaanse sel door zijn acties voor de Baskische bevrijdingsbeweging — is de toekenning van de titel van eredoctor aan Juan Carlos zeker politiek geladen. Kuypers staat

dan ook vrij sceptisch en met gemengde gevoelens tegenover de toekenning: "Positief is alvast het feit dat Juan Carlos zeker een democraat kan genoemd worden. Sinds zijn eedaflegging in 1969 heeft hij geijverd voor liberalisering en democratisering. Hij heeft de grondwetsherziening en de autonomie van Spaans Baskenland, Catalonië en Galicië mee ondersteund. Hiermee staat hij lijnrecht tegenover de rechts-konservatieve krachten die in Spanje nog volop aan het werk zijn — deze zijn sinds Franco nooit echt verdwenen — en die van Spanje weer 'Una patria grande' willen maken. Ook binnen de — voornamelijk ultramontaane (pauzegeinde) — monarchie kun je hem de meest progressieve kracht noemen, al moet je dit wel met een flinke korrel zout nemen. 'Werken voor de koning van Spanje' is een oud gezegde, waarmee ik bedoel dat het verleden van België als 'kolonie' van Spanje vandaag de dag nog steeds een onderhuids besluitvormende rol speelt."

Bullejje

Wanneer een keuze zou moeten gemaakt worden tussen de huidige conservatief-nationalistische premier en de koning, kiest Kuypers voor deze laatste, maar het is volgens hem wel "kiezen tussen lood en oud ijzer". Koning Juan Carlos verschijnt immers als een politiek zwak figuur in een nog zwakkere democratie, maar is op dit ogenblik de enige min of meer valabele figuur die de ruk naar rechts in Spanje enigszins kan temperen. De Spaanse politiek is immers dooraderd door conservatieve krachten als Opus Dei en de Falanx (eenhede-vakbond onder Franco), en hun invloed mak'zeker niet onderschat worden.

Ook de invloed van iemand als koningin Fabiola is volgens Kuypers bij deze benoeming niet te onderschatten: "In feite gaat het hier om een versterking van Carlos's positie in de Spaanse monarchie, die nog steeds opgesplitst is in conservatieve Karlisten (de oud-Francisten, die Juan Carlos niet erkennen als koning) en de progressieve katholieken rond de koning. De toekenning van het eredoktoraat aan de koning is dus een belangrijke buitelandse erkenning van deze vleugel van het koningshuis, die wordt aangegrepen om hun positie in Spanje zelf te verstevigen. Een bullejtje in het buitenland slaan zij dus zeker niet af."

Schatkist

Wat Alfons Verplaetse is voor onze nationale Jean-Luc, is Alan Greenspan voor Bill Clinton: iemand die vertrouwd is met de senakels van de macht in politieke en financiële middens en mee de nationale en mondiale monetaire politiek gestalte moet geven. Alan Greenspan is de voorzitter van de Federal Reserve — kortweg 'Fed', de Amerikaanse nationale bank. Zijn doen en laten wordt over de hele wereld met argusogen gevolgd. Samen met de andere leden van de 'board' — de beheerraad — bekijkt hij de ontwikkelingen in de Amerikaanse economie, vergelijkt de sifers en beslist over het cruciale rentebeleid dat de Fed de

komende maanden en jaren gaat voeren. De rente die de Amerikaanse schatkist aan de banken aanrekent is immers een belangrijke faktor om economische ontwikkelingen te sturen. Als de economie goed draait — of zelfs zeer goed, zoals nu in Amerika het geval is — kan inflatie de kop opsteken. Om die inflatie in de hand te houden kan de nationale bank beslissen geld duurder te maken door de rente te verhogen. En omgekeerd: als de economie slabakt, doet de nationale bankier er goed aan geld goedkoper te maken en dus de rente op geld te laten zakken. Het rentepeil heeft dan weer effect op de koers van de dollar, de aandelenmarkten en obligatiemarkten. Kortom: als Greenspan de rentevoeten wijzigt, merkt u dat de volgende morgen al aan de koersen op de Brusselse beurs en in uw portemonnee. Een machtig man dus, die de economische wetmatigheden op meesterlijke wijze bespeelt.

Differance

De intrede van hoogleraar wijsbegeerte Herman de Dijn in de beleidsorganen van de universiteit is bij deze niet ongemerkt voorbijgegaan. Toegegeven, het is niet de eerste keer dat filosofen een eredoktoraat aan deze universiteit aangeboden krijgen. De pas overleden teoloog en wetenschapsfilosoof Max Wildiers en de dekonstruktie-goeroe Jacques 'differance' Derrida waren de jongste gegadigden, maar hier ging het duidelijk om mensen die ook in ruimere kringen bekendheid genoten. Met Martha Nussbaum kiest de universiteit voor een Amerikaanse filosofe die behalve wijsbegeerte ook klassieke studies en vergelijkende literatuur doceert aan de prestigieuze Brown University in Providence, Amerika. Nussbaum is de auteur van 'The Fragility of Goodness', over de relatie tussen etiek en etisch fortuin of toeval in de Griekse filosofie en tragedies, en 'Love's Knowledge', over literatuur en filosofie. Net zoals veel andere hedendaagse filosofen — waaronder ook De Dijn — verwerpt Nussbaum de idee van een etiek als een abstract, regelgeleid systeem. Aandacht voor het individu, etische beoordeling als een zorgvuldige afweging waarin zowel intellectuele én emotionele waarden betrokken zijn, en moraliteit als een vorm van gevoeligheid die moet ontwikkeld worden in concrete ervaringen, staan centraal in haar oeuvre. Ook de relatie tussen literatuur en filosofie heeft een belangrijke plaats in haar werk, wat haar meteen ook interessant maakt voor andere dan filosofische specialisten. Nussbaum is een echte Amerikaanse 'scholar' die met veel verve Plato, Derrida en Proust in één adem vernoemt.

Interpretaties

Philippe Herreweghe, de dirigent van het door hem in 1970 opgerichte Collegium Vocale, wordt hierbij erkend voor zijn veelzijdigheid. Hij legde zich vooral toe op Bach-interpretaties en heeft tegenwoordig naast het Collegium Vocale nog drie andere (Parijse) ensembles onder zijn leiding. Daarnaast is hij sinds 1982 artistiek directeur van het Festival van het Franse 'Institut de Musique Ancienne' van Saintes, en werkt hij als orkest-dirigent onder andere met het Koninklijk Filharmonisch Orkest van Vlaanderen. Deze nominatie is waarschijnlijk de epige niet-politieke benoeming.

Annemie Deckx
Ann Bries

Opening

vervolg van p. 1

van de samenleving. De keuze voor "het liefdevolle gezin" moet volgens de rektor door de wetgever positief en actief gerespecteerd en begeleid worden, waarbij hij eigenlijkt pleit voor een soort van positieve discriminatie. "Het gezin moet met alle mogelijke middelen beschermd worden en behandeld als een zaak van staatsbelang." Het plaatje dat Oosterlinck hier schetst van het traditionele gezin lijkt toch wel erg geïdealiseerd. Ook aan de universiteit wordt "back to basics" blijkbaar de toeverformule voor het einde van de twintigste eeuw.

Aansluitend bij het begrotingsdebat haalde vervolgens de rektor scherp uit naar de politici. Hij wees hen op hun kortzichtig beleid met betrekking tot de staatschuld, die ondertussen opgelopen is tot 10.800 miljard frank, of 1 miljoen per inwoner. Verschillende oplossingen werden aangehaald, waarbij de rektor zich haastte te vermelden dat hij geen van alle helemaal kon onderschrijven. Het voorstel van de rektor combineerde een gedeeltelijke vermogensbelasting — "een belasting op het luie vermogen" — met een verdere uitbouw van de consumptiebelasting.

Solidariteit

Solidariteit en sociale zekerheid zijn dezer dagen 'hot items', die kommunautair al voor heel wat strubbelingen hebben gezorgd. Dit tema werd ook door de rektor beroerd: enerzijds pleitte hij voor een hervorming en herstructurering van de sociale zekerheid, waarbij de gemeenschappen meer bevoegdheden zouden moeten krijgen op het vlak van de kinderbijslag en de gezondheidzorg. Anderzijds waarschuwde hij

voor een separatistische opstelling van Vlaanderen in dit debat, en verwees naar de over en weer gestuurde verwijten tussen de minister-presidenten van de Vlaamse en franstalige gemeenschappen. Toch brengt zijn openlijk pleidooi voor een partiële splitsing van de sociale zekerheid en de iets meer verdoken toespeling op een eigen fiscaliteit de rektor op één konfederalistische lijn met de prominent aanwezige Van den Brande. Het inkomensvervangende luik van de sociale zekerheid moet voor de rektor wel een federale zaak blijven.

Lo-fi

Het wetenschappelijk personeel (WP), vorig jaar nog in de schijnwerpers met hun brandend actuele analyse van de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de universitaire wereld, waren dit jaar blijkbaar minder geïnspireerd. Hun poging om een kritische stelling in te nemen tegenover de toenemende informatisering van de universitaire samenleving, mede onder impuls van rektor Oosterlinck, strandde in het uiten van platitudes als "de noodzaak van een diepere reflectie en grotere bedachtzaamheid", maar werd nergens gekoncretiseerd. "Deze zinsneden werden reeds diverse malen uitgesproken", besloot de vertegenwoordiger van het WP. Tja.

De studenten schitterden dit jaar door afwezigheid. De speech stond — symbolisch multimediaal, hoewel eigenlijk meer lo-fi — op band en het spreekgestoelte bleef leeg. Centrale thema's waren de schone schijn van de inspraak en medebeheer, en het feit dat studenten nog steeds niet au sérieux genomen worden. Dat heb je met een blad als Veto.

Ann Bries
Annemie Deckx
Bart Eckhout

UNIVERSITAIRE WERKGROEP LITERATUUREN MEDIA (WEL)

Op niveau al 16 jaar praktische opleiding van auteurs, journalisten en mediadeskundigen.

Het eerste jaar start op donderdag 10 oktober, 20 u.

(boven bibliotheek Sociale Wetenschappen, Van Evenstraat)

M.m.v. Frans Boenders (BRTN), Jos Bouveroux (BRTN), Stijn Coninck (film), Hans Devroe (UWLM), Lieven Dufour (VTM)

en Dirk Tieleman (BRTN)

INFO/INSCHR. 016/22.93.24

advertentie

Nieuwe wijn in oude zakken

Met de opening van het akademiejaar '96-'97 is de oprissing van Alma 2 eindelijk een feit, zodat je als student nu in een aantrekkelijker kader dan voorheen zal kunnen gaan eten. Het hopeloos verouderde sanitair, verscholen in de krochten van de kelder en dus ontoegankelijk voor gehandicapten, werd vervangen, evenals de tooginfrastructuur en de afzuimliften.

De gebouweninfrastructuur van Alma 2 dateerde nog van 1964 en bevatte een restaurant met 800 zitplaatsen. Na enkele malere jaren kreeg het restaurant in 1986 een face-lift om het geheel terug aantrekkelijk te maken. Deze ingreep was succesvol doch slechts oppervlakkig. Het aantal verkochte maaltijden steeg maar dit alles volstond niet om Alma 2 naar de volgende eeuw te loodsen. Zo bleef het sanitair en de tooginfrastructuur van 1964 grotendeels onaangeeroerd.

De renovatie voltrok zich de afgelopen jaren dan ook op vier vlakken. In de eerste plaats werd het sanitair vernieuwd. Het oude sanitair in de kelder was dertig jaar oud, niet toegankelijk voor gehandicapten en allerminst eestlustbevorderend. Het linkerdeel van de hal op het gelijkvloers is nu voorbehouden voor de toiletten. In de kelder is er op deze manier ruimte vrijgemaakt voor de werking van het fietsenproject Velo. Daaraan verbonden bevindt zich nu in het rechterdeel van de hal een lokaal van het SIC (het Sensibiliserings- en Informatiecentrum rond milieu en mobiliteit). In de toekomst zou er voor dit lokaal een stel computers met internetmogelijkheden moeten komen. Op deze manier wil Alma meewerken aan de hedendaagse ecologi-

sche problematiek van de informatiemaatschappij. Al deze maatregelen moeten de inkomhal aantrekkelijker maken.

De afzuimliften vormden het tweede probleem dat nu is opgelost. Hiertoe werd het 'podium' in het restaurant verhoogd en gezelliger gemaakt. Onder dit podium bevindt zich voortaan de afwasruimte. Het kwetsbare systeem van afzuimliften werd vervangen door een goedkopere transportband.

Om het derde probleem, de vaak hardnekkig aanwezige geuren, op te lossen, werd het ventilatiesysteem vernieuwd. Het oude functioneerde niet efficiënt en bleek een ernstig risico te vormen voor de brandveiligheid.

Bloemkolen

Het vierde probleem was de tooginfrastructuur. In 1994 werd in het kader van de free-flow en zelfbediening een gedeelte van de tooginfrastructuur aangepast. De voorziene ruimte voor free-flow, het vrij naar de toog stappen waar je moet zijn, bleek te klein en niet goed gestuurd ten opzichte van de keuken.

In de toekomst zou er dus voldoende plaats zijn voor een efficiënte free-flow.

Op deze manier hoopt Alma 2 het hoofd te kunnen bieden aan de nieuwe Alma 1 bis op de Tiensestraat.

Om de studenten naar hun restaurants te lokken, heeft Alma zich trouwens niet beperkt tot de verbetering van de infrastructuur. Andere denkpluizen die momenteel worden bewandeld betreffen onder andere het belonen van klantentrouw.

Zelf op kot je potje koken, werd vroeger als concurrerend met Alma gezien. Hierrond groeit bij Alma het inzicht dat het aanbod meer complementair dan wel kon-

kurrentieel moet zijn. Verder functioneert Alma als een ontmoetingcentrum voor de studenten. Deze sociale functie wil Alma ook buiten de openingsuren van het restaurant waarmaken. Het gezond eten op kot bevordert al van het begin van het academiejaar in het 'eten op kot'-experiment centraal staan. Dit experiment loopt tot eind december voor de studenten van de Residentie Arenberg en Camillo Torres.

Het idee voor dit experiment is gegroeid uit het feit dat veel studenten in groep koken. Uit enquêtes is echter gele-

zullen ook voor de maaltijden in het experiment gehandhaafd worden. Om evenzeer aan het sociale aspect te voldoen zal het aantal bestelde maaltijden minimum vier zijn. Om het begin vlot te laten verlopen en de nodige uitleg te verstrekken zal er bij elke eerste bestelling van een groep een personeelslid van Alma meegaan.

Sowieso

Vanuit Sociale Raad wordt er natuurlijk de vraag gesteld of dit project wel haalbaar is, en of Alma niet in zijn eigen vlees gaat snijden. De doelgroep van dit project zijn duidelijk de mensen die sowieso al in Alma gaan eten, want de anderen krijg je op deze manier niet over de drempel. Verder werd er al meermaals vanuit Sociale Raad geopperd of Alma zijn energie en fi-

De recyclage-idee

(foto Katrin Vandenbosch)

ken dat de hygiëne en de infrastructuur van de kotkeukens soms te wensen overlaten. Daarom zou Alma de studenten de mogelijkheid bieden om bij hen bestellingen te plaatsen, die ze dan kunnen komen ophalen aan Alma 3 (voor residentie Arenberg) of die geleverd worden (Camillo Torres). De maaltijden zullen vakuümverpakt zijn en moeten dus nog op kot worden opgewarmd. De prijsnivo's van de restaurants

nançieel middelen wel in zulke projecten moet steken. Per slot van rekening is de gehele infrastructuur van Alma in de laatste vijf jaar vernieuwd of gerenoveerd. Zou het dan niet het ultieme doel van Alma moeten zijn om via een verbetering van de kwaliteit van de maaltijden en van de dienstverlening een grotere proportie van de studentenpopulatie te bereiken?

Axel Aerden

Het eerste en enige Banco-Studentenkantoor vind je in LEUVEN.

Op het Ladeuzeplein kun je er niet naast kijken: op nummer 15 vind je het eerste echte Banco-Studentenkantoor*. Je móet er gewoon even binnenspringen, want dat kantoor is helemaal op jou afgestemd. Je kunt er een gratis Banco-rekening openen, die je een hoge rente oplevert. Je kunt er ook terecht voor zo'n praktische Proton-kaart, de elektronische portemonnee, én voor een gratis Visa-kredietkaart.

En voor de rest word je er als student alleen maar beter. Het is een echt informatieknooppunt: je krijgt er via de pc een groot aantal databanken met info over economische en financiële onderwerpen voorgeschoteld, je kunt er de Banco-bib consulteren voor bibliografieën en publikaties van de Stichting Leefmilieu raadplegen. Daarnaast krijg je er informatie over het huren van een kot, verder studeren of solliciteren. Het Werk-Informatie-Systeem van de VDAB geeft je er zicht op de boeiendste vacatures.

En ten slotte: er wordt kwistig gestrooid met vrijkaarten voor fuiven en concerten. Wat denk je, de moeite om dat eerste echte studentenkantoor eens een bezoekje te brengen?

*Banco is een initiatief van de Kredietbank, Crédit Général, HSA, Spaarkrediet en Bank van Roeselare.

Banco.-

DE EERSTE JONGERENBANK.

(advertentie)

Prijsstijging bij Velo

Wie vzw Velo (Veilig en Ekologisch in Leuven Op de fiets) nog niet kent moet dringend zijn kot eens uit. Jaarlijks kent de fietsenverhuurdienst van Velo een toenemende belangstelling, zodanig dat je er letterlijk niet meer naast kunt kijken. Velo is echter meer dan zomaar een fietsenverhuurdienst.

In eerste instantie wil Velo een ecologisch verantwoord alternatief bieden voor de huidige mobiliteitsproblemen en wil men de studenten nauwer bij hun mobiliteit betrekken. Maar Velo is ook een sociaal project, met een alternatieve tewerkstelling en een studentvriendelijke service. Belangrijk bij dit laatste is de huurprijs van de fietsen, en die gaat fors de hoogte in. Ondanks het grote succes van Velo — momenteel zijn er zo'n 1.300 Velo-fietsen in omloop — dreigt het project om financiële redenen in de problemen te geraken. Een prijsstijging was dan ook noodzakelijk, en ondertussen wordt ook nog een zoektocht naar nieuwe bronnen van inkomsten ingezet.

Voor kortetermijnhuurders (van een tot zes maanden) stijgt de prijs van 100 naar 150 frank per maand, met een minimum huurprijs van 250 frank. Deze prijsstijging van maar liefst 50 % zal vooral de Erasmusstudenten treffen. Voor studenten die hun fiets langer dan zes maanden willen huren is er een vaste huurprijs van 1.000 frank. Dat wil zeggen dat er voor studenten die gedurende een heel jaar met een fiets van Velo willen rondrijden geen prijsstijging is. Het is iwijfelachtig of deze maatregel veel geld zal opbrengen, maar het zal alvast voor een positieve evolutie zorgen van de korte- naar de langetermijn-

verhuur. Ondanks de prijsstijging blijft een Velo-fiets veruit de goedkoopste oplossing voor de fietsende student, en dit zelfs als men voor meerdere jaren in Leuven verblijft.

Wat de zoektocht naar nieuwe inkomsten betreft zijn er twee belangrijke pistes. Een eerste is het zoeken naar nieuwe financieringsmogelijkheden (ondermeer sponsoring), een tweede het uitbreiden van de doelgroep. Wat dit laatste betreft zijn de studenten die vertegenwoordigd zijn in Velo steeds duidelijk geweest: de doelgroep blijft de studentenpopulatie en het universitair personeel, en zolang men die niet volledig bereikt heeft, is het openen van nieuwe markten uitgesloten.

Bovendien valt het te betreuren dat de studenten niet sterker aangezet worden om hun fiets zelf te herstellen. In zijn speech ter gelegenheid van de heropening van Alma 2 stelde Almadirecteur Toon Martens dat de uitbreiding van de werkruimte van Velo een tegemoetkoming is aan de vraag van de studenten om hun fiets zelf te repareren. Of die moole voornemens nagevolgd zullen worden, valt nog af te wachten. Tot slot nog even vermelden dat diegene die nog een fiets van Velo wil zich zal moeten reppen, daar de productie heel wat lager ligt dan de verwachtingen.

(ThL)

Informatie en fietsen zijn te vinden bij Velo. Velo is te vinden in de kelder van de Alma 2. Je kan daar ook je fiets — niet alleen je Velo-fiets — gaan herstellen. Dat kan op maandag, dinsdag en woensdag, van 10.00 u tot 12.00 u en van 14.00 u tot 16.00 u.

De lat is scheef gegroeid

Op vier op vijf Belgische gezinnen die beneden de armoedegrens leven, heeft het gezinshoofd maximum een diploma lager secundair onderwijs gehaald. Dat is één van de opvallende konklusies die te lezen vallen in de doktoraalskriptie 'Poverty and Human Capital' van Ides Nicaise. Nicaise, een medewerker van het Hoger Instituut voor Arbeid (Hiva) van de KU Leuven, stelt bovendien vast dat de sociale herkomst van doorslaggevend belang is bij studiekeuze en onderwijskansen en bij de "mate waarin men nadien zijn diploma te gelde kan maken." Anders gezegd: voor jongeren uit lagere sociale klassen is het nog altijd minder evident om hoger onderwijs aan te vatten en, als ze er dan al aan kunnen beginnen, is het voor hen moeilijker om er later in hun beroepsloopbaan optimaal de vruchten van te plukken. Tegelijk stelt ook professor Annie Colla van de Vlaamse Economische Hogeschool (Vlekho) in Brussel enkele pertinente vragen bij de demokratisering van het onderwijs in haar studie 'Hoe kiest een achttienjarige een studierichting in het hoger onderwijs?'

Het begin van het academiejaar — of van het hogeschooljaar veertien dagen daarvoor — is altijd een goede gelegenheid voor diverse onderwijsautoriteiten om met allerlei cijfermateriaal te illustreren hoe goed het (hoger) onderwijs er in Vlaanderen wel voorstaat. En inderdaad, ruim zesenvijftig procent van de Vlaamse jongelui begint na het middelbaar aan hogere studies, wat twintig procent meer is als tien jaar geleden. Uit dat verblindend mooie resultaat wordt dan meteen besloten dat iedereen de studies kan beginnen die hij wil. De demokratisering van het onderwijs is een feit, waar zouden we ons nog druk om maken, die teneur.

Gelukkig zijn er dan de even traditionele 'kritische studenten' die die hoerastemming wat temperen. Meer dan de helft van de jongeren in het hoger onderwijs, dat is allemaal wel leuk, maar de vraag is: welke helft? Het is immers zo dat er voor jongeren uit een milieu waar verder studeren geen traditie is nog altijd meer drempels zijn om aan zo'n voortgezette opleiding te beginnen, terwijl onderwijs meer dan ooit de faktor bij uitstek blijft die de latere sociale positie bepaalt. Die vaststelling wordt nu dus opnieuw bevestigd door de recente en hoogst interessante onderzoeken van Annie Colla en — vooral — Ides Nicaise.

Tafel

Professor Colla zocht in haar onderzoek het antwoord op enkele eenvoudige vragen als "Waarom kiezen jongeren studierichtingen met slechte vooruitzichten op de arbeidsmarkt?" of "Waarom kiezen meisjes meer voor opleidingen van één cyclus dan jongens?". Het antwoord op die boeiende kwesties stelt evenwel teleur. De nieuwsgierige lezer moet het stellen met wel erg vervalgemenende konklusies als "de keuze van de hedendaagse achttienjarige is hoofdzakelijk interessegericht en weinig arbeidsmarktgericht." en daaruit volgend: "de richtingen in het hoger onderwijs die op de eerste plaats uit interesse worden gekozen doen het zwak op de arbeidsmarkt." Wellicht is het feit dat de inzichten van Colla bezwaarlijk vernieuwend te noemen zijn voor een groot stuk te wijten aan haar methode. Behalve (weinig recent) statistisch materiaal steelt professor Colla haar onderzoek op een enquête bij 621 leerlingen van het laatste jaar secundair onderwijs. Studiekeuze is een complex

proces en als je daarbij naar een bewaarde verantwoordelijkheid gaat vragen, riskeer je op even ongenueanceerde als nietszeggende antwoorden te botsen als "ik ga sinologie studeren omdat het mij interesseert."

Interessanter wordt het wanneer Colla de afstudeerrichting in het secundair onderwijs en de sociale klasse van de ouders onder de loep neemt. "Opvallend (...) is de tendens dat de leerlingen die in een zogenaamde moeilijke richting afstu-

deze belangwekkende konklusies nog eens op tafel brengt.

Ladder

Wie zoekt naar meer verfijnde onderzoeksresultaten en concrete oplossingen, kan ongetwijfeld zijn voordeel doen met de lektuur van 'Poverty and Human Capital' van Ides Nicaise. De Human-Capitaltheorie stelt dat onderwijs en opleiding gezien

vaker ziek, hebben minder kultuurartikelen in huis, minder sociale contacten om hun onderwijsproblemen te helpen oplossen", aldus Nicaise. Bovendien zijn ouders in arme gezinnen minder geneigd (en in staat) om hun kinderen te stimuleren tot verder studeren en zorgen barrières op de kapitaalmarkt ervoor dat bijvoorbeeld geld lenen om de studies van de kinderen te bekostigen nagenoeg onmogelijk wordt.

Voorschools

En dan zijn er vervolgens nog factoren die te maken hebben met een ongelijke behandeling, en dus uitgaan van de aard van het onderwijs zelf. Van kansarme leerlingen wordt minder verwacht en ze komen bijgevolg sneller terecht in minder rendabele studierichtingen. Bovendien zorgt onbegrip voor hun lastige situatie thuis ook wel eens voor conflicten op school die hun verdere opleiding in het gedrang brengen. Zo blijkt een onderwijssysteem dat pretendeert de lat voor iedereen gelijk te leggen toch minder rechtvaardig dan je op het eerste gezicht zou denken. Sommigen hebben immers nog nergens leren springen alvorens ze met die lat gekonfronteerd worden. Als ze daarenboven nog zowel thuis als op school te horen krijgen dat ze zich de moeite van het springen beter kunnen besparen, kan het eigenlijk nog nauwelijks verwonderden dat velen onder hen er nauwelijks toe komen om hun talenten te ontdekken.

Nicaise stopt evenwel niet bij de opsomming van al die negatieve elementen, maar reikt ook een aantal oplossingen aan. Om kansarme jongeren sterker te wapenen stelt hij ondermeer 'voorschoolse stimuleringsprogramma's' voor, en vooral ook "een selectieve verhoging van de studieoelagen voor de laagste inkomensgroepen, ook in het secundair onderwijs". 'Innovaties in de onderwijsmethoden' en een betere communicatie tussen school, leerling en gezin moeten er voor zorgen dat kansarmen een gelijke behandeling krijgen in het onderwijs.

Weg

Het doel van de demokratisering van het onderwijs is nooit geweest om zoveel mogelijk jongeren aan zo hoog mogelijke studies te laten beginnen. Wel is het de bedoeling dat iedereen de opleiding volgt waar hij zichzelf het meest geschikt voor acht. Een noodzakelijke voorwaarde daarvoor is dat alle drempels uit de weg geruimd worden die kansarme jongeren meer dan anderen hinderen in de onderwijsparticipatie. Daarvoor is niet alleen het passief opengooien van de school- en universiteitspoorten vereist maar ook een actieve "investering in kansarme leerlingen." Nicaise heeft het in dat verband over een "compenserende financiering", bijvoorbeeld door extra financiering van scholen met veel kansarme leerlingen.

Het mag duidelijk zijn dat de demokratisering van het onderwijs ook vandaag nog altijd meer een ideaal is dan een verworvenheid. Om dat ideaal te verwezenlijken blijft er nog een lange weg te gaan, maar het is de niet geringe verdienste van onderzoekers als Ides Nicaise en ook wel Annie Colla dat zij de richting aanduiden waarin gestapt moet worden.

Barth Eckhout

Annie Colla, 'Hoe kiest een achttienjarige een studierichting in het hoger onderwijs (Vlekho-studie, Brussel 1996) en Ides Nicaise, 'Poverty and Human Capital' (doktoraal proefschrift in de economie, Leuven 1996).

deren thuishoren in een sociale klasse met een hoger aanzien dan de leerlingen die afstuderen in richtingen die als gemakkelijker bestempeld worden. Blijkbaar wordt de afstudeerrichtingen in het secundair onderwijs nog mede bepaald door de sociale klasse van het ouderlijk milieu. Dit ondanks alle pogingen om het secundair onderwijs te demokratiseren en de afstudeerrichting alleen afhankelijk te maken van de persoonlijke kwaliteiten van de leerlingen."

Colla stelt vervolgens dat het demokratiseringsprobleem zich eerder situeert in het secundair onderwijs en dat studenten die kiezen voor een richting die voorbereid op een sociaal sterk gewaardeerd beroep (bijvoorbeeld geneeskunde of ingenieur-studies) vaker uit een hogere sociale klasse komen dan zij die kiezen voor studierichtingen die aansluiting geven bij beroepen uit de middenklasse (bijvoorbeeld lerarenopleidingen). Hoewel ook deze vaststellingen al eerder te vinden waren in studies van ondermeer Lammertyn of Huyse en Verhoeven — lees hun standaardwerk 'In de buitenbaan nog steeds' — verdienen zij toch de nodige aandacht, precies omdat zij

kunnen worden als een investering in mensen. Op korte termijn brengt studeren heel wat kosten mee, maar die worden op langere termijn teruggewonnen door de verbeterde beroepsmogelijkheden. Onderwijs zou dus een ideale motor moeten zijn voor sociale emancipatie, maar jammer genoeg lijkt het tegendeel nu meer het geval. Armoede houdt in veruit de meeste gevallen verband met een lage opleiding, zo stelt Nicaise vast, en als je er financieel slecht voor staat, heb je uiteraard ook minder mogelijkheden om te investeren in het onderwijs van je kinderen, te meer omdat sociale barrières ervoor zorgen dat "het individueel financieel rendement van onderwijs ook lager ligt onderaan de maatschappelijke ladder."

Nicaise vervolgt zijn onderzoek met een boeiende syntese van een aantal andere factoren die remmend werken op de instroom van jongeren uit lagere klassen in het hoger onderwijs. Enerzijds bundelt hij een aantal hinderpalen onder de noemer 'ongelijke kansen.' Het gaat daarbij om factoren die te maken hebben met de sociale context van de jongeren in kwestie: "Kinderen uit arme gezinnen zijn

Samen krijg je minder

et is algemeen geweten dat de Leuvense academische overheid een beleid voert dat gericht is op het openstellen van de verschillende opleidingsprogramma's voor buitenlandse studenten, in samenwerking met het Abos (Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingsamenwerking). Een beleidsnota,

immers richtinggevend voor de financiële steun die andere buitenlandse studenten krijgen. De Sociale Dienst besloot dan ook de beursbedragen aan een aantal andere toelagen te toetsen. De criteria 'vereiste studentenbudget', 'bestaansminimum', en 'het volgen van de leef- en studiekosten' bleken de vergelijking met deze minimale criteria met brio te doorstaan.

twee kinderen zie het er echter heel wat minder rooskleurig uit. Als men hetzelfde rekensommetje maakt, eindigt men bij een minimum leefbedrag van 54.411 frank. Wanneer het voorziene bedrag (met extra's erbij) afgerond wordt op 39.643 frank kan men zich dan ook terecht vragen gaan stellen.

Ook bij een vergelijking met het bestaansminimum en de KU Leuven-beurzen voor buitenlandse studenten vindt men diezelfde lage gezinstoeslag terug. Als men de cijfers hieronder bekijkt blijkt dat het opnieuw de alleenstaande buitenlandse studenten zijn die kunnen rondkomen. Alweer zijn de lage gezinstoeslagen bij het Abos de grote schuldige voor de problemen die samenwonende Abos-studenten hebben. Zelfs als men een vergelijking maakt met het bestaansminimum, wat in België toch wel als het levensminimum bij uitstek kan beschouwd worden, verliest het Abos het pleit.

Wanneer de beurzen aan het studentenbudget (een realistische weerspiegeling van de kosten) getoetst worden haalt geen enkele gezinsbeurs het niveau van het studentenbudget. Opnieuw wordt het verschil steeds groter naarmate de gezinslast toeneemt en skoren de Abos-beurzen te laag. Bovendien blijken de bedragen van de Abos-beurzen sterk aan te leunen bij het bestaansminimum. Het probleem hierbij is dat het bestaansminimum enkel het leefgeld omvat. En naast de leefkosten hebben de studenten ook zware studiekosten.

Gelukkig worden de beurzen geïndexeerd, denkt u? Vergeet het maar. Waar de index tussen 1993 en 1995 met ongeveer drie procent gestegen is, gebeurt de

aanpassing van de Abos-beurzen slechts periodiek. De laatste wijziging hierin voerde men door in 1993. Uiteraard maakt dit de discrepantie tussen behoeften van de alleenstaande beursstudenten (en zeker van de gezinstudenten) en het aan hen uitgekeerde bedrag nog groter.

Kultuurschok

Uit het onderzoek blijkt dus dat de uitgekeerde Abos-beurzen voor gezinnen bedroevend laag zijn en dringend moeten aangepast worden. Temeer daar de gezinsbeurzen een vrij grote rol spelen in het beleid van de KU Leuven. De klemtoon ligt bij het KU Leuven-beleid vooral op een selectief aanvaardingsbeleid voor anderstalige, internationaal gerichte, aanvullende en specialisatie-opleidingen en voor het doctoraat. Dit houdt in dat de meeste kandidaten bij de aanvang van de studies naast een gezin, reeds een universitaire diploma hebben. Bovendien blijkt uit diverse studies dat de integratie van de student vergemakkelijkt wordt door de aanwezigheid van de partner. Door de ondersteunende familiebanden wordt de kultuurschok die studenten uit ontwikkelingslanden meemaken, immers in hoge mate overbrugd.

Aangezien een ontoereikende beurs deze positieve gezinsinvloeden aanzienlijk tempert en aangezien de verplichte bijkomende job om in het levensminimum te voorzien het studeren naar de tweede plaats dreigt te verdringen, pleit de KU Leuven voor een aanpassing van de Abos-beurzen. Hierbij gaat de aandacht vooral naar een verhoging van de gezinsbeurzen. Indien dit niet mogelijk is zou een automatische koppeling van de beurzen aan de indexcijfers ook al een serieuze tegemoetkoming zijn. Op die manier evolveren de beurzen alvast mee met de stijgende levensduurte.

Wim Van der Meersch

Hemeltje, bijna een palindroom

(foto Tom Michielens)

besproken op de academische raad van acht maart 1993 probeerde dit toelatingsbeleid te konkretiseren.

Een en ander blijkt echter niet van een leien dakje te lopen, zeker niet voor Abos-studenten. Uit cijfers blijkt dat het aantal buitenlandse studenten tussen 1985 en 1996 gestegen is van respectievelijk 1.378 naar 2.464 studenten. Dat is een stijging van 3,2 %. Positief, ware het niet dat het aantal Abos-studenten zakte van 102 studenten in 1985 naar nog slechts 52 in 1996. Een negatieve evolutie dus, die voor een groot stuk te wijten is aan het feit dat een Abos-beurs op zich niet langer garant staat voor een toereikend levensminimum.

De Sociale Dienst voor buitenlandse studenten van de KU Leuven constateerde dat steeds meer Abos-studenten financiële steun nodig hebben. Een negatieve evolutie die men met een nodige dosis argwaan dient op te volgen. Abos-beurzen zijn

Een belangrijk gegeven is dat de benarde toestand vooral geldt voor beursstudenten met een gezin. Voor de alleenstaande studenten blijkt er zich immers zelden een probleem voor te doen.

Het aangeboden beursgeld blijkt de meeste vergelijkingen te doorstaan. Een alleenstaande beursstudent zal bij een berekening van zijn basiskosten eindigen op een bedrag van 19.560 frank per maand. Hierin zijn dan de meest noodzakelijke zaken zoals inschrijving, studiemateriaal, huur, voeding en kleding inbegrepen. Indien men daar dan ook nog eens het remgeld, het vervoer, ontspanning en verzorging bijrekenen komt men uit op een bedrag van 23.242 frank. Een beurs van 24.198 frank volstaat dan ook om de belangrijkste onkosten te dekken.

Bestaansminimum

Voor gehuwde bursalen met pakweg

	Student	Partner	Per kind
Abos	24198	5120	2560
K.U. Leuven	21500	14000	7000
Bestaansmin	20505	6836	2653 (1e kind) 4909 (2e kind)

INDIEN DE FACBAR EN HET
STUDENTENCAFÉ JE ECHT
TEVEEL WORDEN IS ER
GELUKKIG EEN ALTERNATIEF

C A F E
O R I E N T
O U D E M A R K T 1 5 L E U V E N

speciale studentenpromotie*:
grote spaghetti +
pils of frisdrank: 150 fr.

* geldig tussen 11.30u en 21u de gehele maand oktober

Vrije toegang onderwijs moet basisprincipe blijven

et hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap is sterk ontwikkeld en zeer dynamisch. De participatiegraad is groot en een afspiegeling van de participatiegraad in het secundair onderwijs. De positieve elementen die in het vorige week voorgestelde Oesorapport over de eerste jaren van het hoger onderwijs in Vlaanderen aangehaald worden, zijn indrukwekkend. Bij een grondige lezing blijken de onderzoekers echter heel wat knelpunten in ons onderwijssysteem naar voren te brengen. Stellen dat de Oeso — Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling — in het rapport een sterk staaltje van diplomatie ten beste geeft, is allerminst overdreven. Het meest opvallend is de kritiek op de verdere afbouw van het in Vlaanderen vrij toegankelijk hoger onderwijs.

Slechts 2,2 procent van alle Vlaamse gediplomeerden uit het hoger onderwijs is werkloos. En dat is opvallend weinig in een land met een hoge werkloosheidsgraad. Na de Portugese bekleedt de Vlaamse afgestudeerde hiermee de meest gunstige positie binnen de 26 Oesolanden, ver boven het gemiddelde werkloosheidspercentage van 5,6 procent bij afgestudeerden uit het hoger onderwijs.

De onderzoekers stellen zich wel vragen bij de huidige onderwijsmethode die al te veel gericht is op louter kennisoverdracht. Kennis verouderd snel en het komt er voor de student niet meer langer op aan om 'alles' te weten over z'n vakgebied — dat is niet langer mogelijk. Het rapport vraagt zich dan ook af of men het verwerven van kennis niet moet inruilen voor meer creatief onderwijs, waarin het leren leren centraal staat. Een maatschappij waarin levenslang gestudeerd wordt is volgens de onderzoekers de toekomst.

Legio

Ook het ex cathedra-onderwijs wordt op de korrel genomen. Doceren zou meer plaats moeten ruimen voor innoverende onderwijsvormen, zoals het op grote schaal gebruik maken van audiovisuele technieken, de uitbouw van afstandsonderwijs, het toepassen van de allernieuwste informatietechnologie zoals bijvoorbeeld internet, en een grondige reorganisatie van het academiëjaar. De mogelijkheden zijn legio, maar er wordt te weinig gebruik van

gemaakt.

Veel aandacht besteedt het rapport aan het probleem van niet-geslaagde studenten, vroegtijdige schoolverlaters en zittenblijvers. Dertig procent van de studenten die het hoger onderwijs aanvatten halen nooit hun diploma. En hoewel dat de overheid flink zorgen baart — vooral omwille van het prijskaartje dat daar voor de overheid aan vasthangt — scoort België hiermee niet slechter dan het gemiddelde Oesoland. Maar, zo stelt het rapport duidelijk, een slaagsijfer van zeventig procent is 'niet goed genoeg' en dus voor verbetering vatbaar. "Het vrije toegangssysteem" — en hiermee krijgen de studenten- en bondgenoot in hun tot hertoe mislukte strijd tegen de numerus clausus — "is een duidelijke sterkte van het Vlaamse hoger onderwijs. Met zo'n brede steun voor het onderliggende principe is Vlaanderen beter geplaatst dan andere Oesolanden om de reikwijdte en de prestaties van zijn systeem te optimaliseren door toegenomen succescijfers."

Uiteraard kunnen de onderzoekers begrip opbrengen voor de door het ministerie geopperde bezwaren tegen de grote financiële kost die dit met zich meebrengt. Maar over de oplossing ervan en de koers die Vlaanderen hierbij moet varen zijn de

meningen verdeeld. Zowel bij de Vlaamse overheid als bij een aantal universitaire instellingen leeft de idee dat een numerus clausus dé alles-zaligmakende oplossing is om de slaagsijfers op te krikken. De omvang van het probleem is bekend, maar de onderzoekers wijzen erop dat de precieze oorzaken hiervan niet of te weinig bestudeerd zijn. Geen enkele van de bestudeerde instellingen heeft zich "van harte ingespannen" om deze complexe problematiek in kaart te brengen en de slaagkansen van haar studenten te verhogen. Minstens 5 procent van het academisch personeel aan de universiteit moet volgens de Oeso-onderzoekers aangesteld worden voor studiebegeleiding in de eerste kandidatuur.

Vraagtekens

Een belangrijke stap in het verhogen van de slaagkansen is het verschaffen van voldoende en aangepaste informatie over de verschillende soorten van hoger onderwijs en de perspectieven ervan op de arbeidsmarkt. En hier schort wat. De adviezen die studenten krijgen zijn soms misleidend omdat ze al te veel teruggaan op verouderde studiekoncepten. In het licht van deze kritiek kunnen er bij de beslissing van Vlaams minister van onderwijs Van den Bossche, om het aantal PMS-centra in Vlaanderen — die een belangrijke rol spelen in de oriëntatie van en informatie aan studenten — af te bouwen, minstens vraagtekens geplaatst worden.

De kandidaat-student moet beter en vooral realistisch geëvalueerd en ingelicht worden over zijn kwaliteiten en mogelijkheden aan de hogeschool of de universiteit. Al te vaak vatten studenten een te zware studie aan om na verloop van enkele maanden of jaren af te zakken tot het niveau waarop zij kunnen slagen. Dit is het probleem van de neerwaartse mobiliteit, ook wel het 'watervalsyndroom' genoemd: de student begint in de eerste kandidatuur geneeskunde, om te eindigen als regent in de biologie. Het rapport pleit voor een soepele doorstroming van hogeschoolstudenten naar de universiteit: de zogenaamde opwaartse mobiliteit. Regenten in de Letteren bijvoorbeeld zouden aanzienlijke vrijstellingen moeten krijgen bij het aanvatten van een universitaire opleiding in de Letteren. Nu krijgen zij meestal vrijstellingen voor een zeer beperkt aantal vakken (als ze die al krijgen). Deze soepele regeling moet trouwens evenzeer ingevoerd worden voor studenten die binnen de universiteit veranderen van studierichting.

Ook moet er gesleuteld worden aan het huidige zeer strenge jaarsysteem waarbij studenten verplicht zijn alle vakken van een academiëjaar succesvol af te leggen vooraleer ze kunnen overgaan naar het volgende studiejaar. Studenten in de eerste jaren van het tertiair onderwijs moeten de mogelijkheid krijgen hun vakken te spreiden over drie jaar en om de succesvol afgelegde vakken "mee te nemen" naar een volgend jaar. Op die manier worden ze niet verplicht het hele jaar over te doen.

In tegenstelling tot wat in sommige persberichten stond, zijn de konklusies van het Oesorapport dus niet onverdeelde positief. Uiteraard zijn de adviezen die de onderzoekers formuleren niet bindend en verplichten ze de minister tot niets. Maar in het rapport wordt duidelijk gesteld dat het Vlaamse hoger onderwijs toe is aan vernieuwing. Het zit té vastgeroest in oude structuren.

Annemie Deckx

Grondwerk

Wie er snel bij is, kan deze week nog een fragment van de (voorlopig) blootgelegde resten van het voormalige College van Savoye (1549) gaan bekijken, gelegen in de tuin van de stadsbibliotheek. Net zoals het Van Dalecollege, het Atrechtcollege enzovoort, werd dit college door haar stichter, Chapuys, benut om behoeftige

beschikking hadden over een dormitorium (slaapzaal), refectorium (refter, die wijst op het feit dat zij toen al van een soort prehistorische Almakeuken konden genieten), studiezaal en de onvermijdelijke kapel.

De afvalputten van dit college werden tot op heden nog niet onderzocht, maar dat is gepland voor mei '97. Het gesluit in andermans vuilnisbakken zal ongetwijfeld nog heel wat interessante feiten aan

maar hierbij mag men zeker niet uit het oog verliezen dat er vele colleges waren zoals dat van Savoye, en dat dit soort van prive-sponsoring van studenten een wijd-verspreide en ingeburgerde praktijk was. Deze historische situatie is zelfs in zekere zin vergelijkbaar met de actuele: vandaag zijn er, naast de peda's en dergelijke, immers ook nog privekamers, door partikulieren ter beschikking gesteld. Dat was in de zestiende eeuw blijkbaar niet anders.

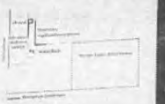

DE VERDWENEN RESTEN VAN HET COLLEGE VAN SAVOYE IN DE TUIN VAN HET STEDELIJK MUSEUM.

In 1549 laat Filips van Savoye een nieuw gebouw optrekken aan de straatzijde voor de refectorie, dormitorium, de bibliotheek en de kapel. Dit bijgebouw vormt samen met het reeds bestaande refectorium (in het museumgebouw) het college, waar 25 tot 30 minder bevoelde studenten kunnen verblijven.

In de loop der eeuwen ondergaan zowel het studentenvestibul als het hoofdgebouw van het Savoye de nodige veranderingen. De vaak verouderde vleugel aan de straatkant werd tenslotte in 1924 afgebroken.

Via archeologische opgravingen worden de funderingen van het 16de - eeuwse studentenvestibul en een ander gebouw vrijgelegd. Aan de laatste muur van het gebouw aan de straatkant herinnert zich een interessant afvalput. De voetsien uit deze afvalput bevinden zich nu in een kijkkast in het museum van het museum.

Op vraag van de betrokkenen zijn de namen 'Savoye' en 'Stedelijk museum' fictief

(foto Dirk Bernard)

studenten te huisvesten. Deze studenten waren dan bij voorkeur afkomstig uit de geboortestreek van de stichter, zoals dat toen de gewoonte was. Sociale huisvesting avant la lettre, zeg maar. Het huidige Stedelijk Museum werd indertijd bewoond door lektoren en professoren van het desbetreffende College, in de thans verdwenen vleugel (op de plaats waar nu de stadsbibliotheek staat) logeerden de studenten, die de

het licht brengen over de voedingsgewoonten van onze studerende voorlopers, al zullen zij over GFT-bakken, milieubakken en glasbakken niet gestruikelde zijn. Elk college bood plaats aan ongeveer 30 studenten, in het College van Savoye logeerden er echter nooit meer dan een tiental studenten. Op een populatie van een tweeduizend studerende lijkt dit misschien een te verwaarloosd aantal.

Voor de voedselvoorziening was elk College zoveel mogelijk op zichzelf aangewezen: een boomgaard verschaftte het nodige fruit en vitamines, de moestuin en eventuele kleine veestapel, bestaande uit varkens en kippen, deed de rest. Leuven is blijkbaar altijd al een varkensnest geweest.

ab

Begin je jaar met een Stuc!

et Stuc, ofte 'Studenten kunstcentrum', verzorgt sinds 1977 de dagelijkse portie kunst en cultuur van de Leuvense student. En dit, zoals geweten, voor een zachte prijs. Traditiegetrouw openen ze het academiejaar met een aantrekkelijk programma. Veto geeft een overzicht.

Let wel! Op het moment dat u deze Veto leest, heeft U het volgende al gemist: primo, het befaamde 'Hamletmachines' — de maandagavondopener — van Paul Peyskens en Michel Van Beirendonck, een Bronksproductie die in mei '96 reeds genomineerd werd voor de prestigieuze Hans-Snoekprijs voor het jeugdtheater en, secundo, de cultwestern 'Dead Man', ook al op maandagavond, van Jim Jarmusch met in de hoofdrol onvolprezen knapperd Johnny Depp.

De bruisende Hamletinterpretatie is voorgedaan u u voorbijgegaan, voor het psychedelische epos 'Dead Man' met Iggy Pop in de cameo en Neil Young aan de gitaar kunt u echter alsnog terecht op woensdagavond om half elf in de E. Van Evenstraat 2d alwaar naast kunstcentrum Stuc en Klapstuk — organisatie voor dans — ook de Kultuurraad der Leuvense studenten (kortweg Kura) gehuisvest is.

Duizendpoot

En zo, na de spitsafbijters teater en film, kunt u vrijwillig kennismaken met de vele activiteiten die het Stuc u te bieden heeft. Vanavond bijvoorbeeld staat er een niet onaardig konsert op de agenda, een optreden dat werd ingericht door hogervermeld Kura dat in zijn kweeste naar democratische cultuurbeleving een en ander volledig gratis inricht. Haal bijgevolg uw Petit Robert vanonder het stof, drapeert uzelve in de Tricolore, en zak vanavond af naar het Stuc, waar 'Les Confrères de Saint Lazaire' u zullen vergasten op een reeks Chansons Populaires, Brusselse Liekes en Café chantant. Deze vijf muziekdozen, vier mannen en een vrouw, koesteren allen dezelfde liefde: de taal van Chirac. Je kan er voor zijn of je bent er hartsgrondig tegen, in ieder geval bewijzen zij dat Frankrijk meer te bieden heeft dan een koppel kernkoppen en dit indachtig verwijst het kwintet dan ook met graagte naar mensen als Gainsbourg die te allen hoog in hun persoonlijke Eiffeltoren dragen, om zo maar eens iets te zeggen.

Wie het meer voor dans heeft, kan daags nadien de Belgische première gaan bijwonen van de Zwitserse danseres Anna Huber, die naar eigen zeggen de konfrontatie aangaat met Licht, Duisternis, Ruimte en Muziek. "Ich tanze meine Sehnsucht nach Harmonie...", heeft ze ooit eens gezegd. Door middel van diverse improvisatie- en kompositieprojecten met dansers als Corsetti, Tompkins, Dorian Molina, Kazuo Ohne, Dance Berlin, Susanne Linke en Meg Stuart — ook geen onbekende meer in het Stuc — bouwde zij een rijk ervaringscurriculum op. Daaruit puurde zij dan met radikale eerlijkheid een zelfgeschreven dansgrammatika met als resultaat een zuivere, abstracte en toch gevoelsmatige bewegingstaal. Met haar solo "in zwischen raumen", die een jaar geleden in Berlijn werd voorgesteld en niet onopgemerkt bleef, sluit zij haar residentie in de Klapstukstudio af. Het is in diezelfde studio dat zij aldus haar dans opvoert in een 'tussen/ruimte die het konflikt verbeeldt tussen een gedachte, imaginaire ruimte en de werkelijke, zichtbare begrenzing die de ruimte waarin ze beweegt toch is. De liefhebbers kunnen woensdag om 13.30 u gratis gaan kijken in het kader van het Uur Cultuur en voor diegene onder u die koste wat het kost wil bewijzen dat hij/zij aanwezig was: diezelfde avond kunt u vanaf acht uur een toegangs-

bewijs gaan afhalen tegen 100 of 150 franken. Indien u dan nog zin heeft, de voorstelling start om half negen stipt.

Gelukkig heeft het Stuc ook een Doe-het-zelf-afdeling. Daarin kan u, tijdens de drum 'n bass openingsluif van donderdag-

Clara Van Den Broek
Roel Verniers

Dat wat de openingsweek betreft. Voor wie de smaak dan te pakken heeft: Stuc en Kultuurraad

'Dead Man' van Jim Jarmusch in het Stuc

De schepping van de dood

Jim Jarmusch blijft verrassend uit de hoek komen. Na films als 'Down By Law' en 'Night on Earth' pakt hij nu uit met zijn variante van het meest Amerikaanse van alle filmgenres, de western. 'Dead Man' is niet meer of minder dan een heuse allegorische cowboyfilm, waarbij de konventies van het genre betrokken worden in een spel van verwijzingen en tegenstellingen.

William Blake, een engelachtige accountant uit het oosten van de VS, onderneemt een tocht naar het Wilde Westen en naar een ander leven. Dit wordt echter geen reis van cultuur naar natuur, van beschaving naar wildernis, van rede naar verbeelding. Jarmusch kiest de moeilijke weg en laat al deze tegenstellingen in elkaar overlappen. Zo is de 'cultuur' al tot in het uiterste Westen doorgedrongen: Blake reist niet voor niets naar het stadje Machine, terwijl de littekens van de voorbijgetrokken beschaving nog nasmeulen in de desolate landschappen waar hij doorheen stoot.

In Machine zit men niet echt op hem te wachten. Na een misverstand schiet Blake een man neer, en krijgt een trio premiejagers achter zich aan. Hij wordt gevonden door een Indiaan, die de veelzeggende naam Nobody heeft meegekregen. Ook hier speelt Jarmusch weer met de konventies: een Indiaan die het oproepen van geesten met gemak afwisselt met het siteren van versregels van de achttiende-eeuwse Engelse dichter William Blake kom je niet elke dag tegen. De blanken hadden hem als jongen ontvoerd en meegenomen naar Engeland waar hij als een circusdier bekeken werd. Terug in Amerika wordt hij door zijn eigen stam verstoet, omdat hij een vreemde is geworden. Zo is hij een man zonder identiteit geworden, een 'niemand'.

Dat Jarmusch voor het meest Amerikaanse van alle filmgenres gekozen heeft, zorgt hier voor een meerwaarde: hij konfronteert ons niet alleen met de identiteitskrisis van twee mensen maar ook met die van de VS, van een land in wording, en die van een tijdperk die de eksponentiële groei van de techniek moet opvangen.

Plato

Nobody herkent in William Blake de geest van de overleden kunstenaar met dezelfde naam, en ziet het als zijn taak hem te begeleiden naar een andere, hogere wereld. William Blake zet zich af tegen de objectieve rede, tegen konservatisme en alles wat daarmee samenhangt. Daartegenover plaatst hij de energieke en rebellerende jeugd, maar zelfs dat is niet genoeg. Uiteindelijk is alleen de verbeelding, het creatieve beginsel dat in iedereen aanwezig is, sterk genoeg om deze wereld te overstijgen. De materiële, rationalistische wereld is volgens Blake niet de echte wereld; om die te bereiken moeten we door een spiegel.

Deze driehoeksverhouding wordt ook uitgedrukt in de onderlinge relaties tussen de personages: Nobody (in het wit) vindt zijn antipode in Cole Wilson (in het zwart), de kannibaal zonder geweten. De ene kan niet zonder de andere bestaan. William

avond, dansen op de junglemix van DJ Krust, een rijzende ster uit de Engelse scene. Zijn muziek wordt door kenners omschreven als een soort kruising tussen 'hardstep' en de meer donkere jungle-eksperimenten van 'Photek'. Wie hier iets van begrijpt, weet genoeg. De anderen zijn gewaarschuwd.

zijn een heel jaar in de weer om met behulp van kursussen en redukties (denk aan de geliefde Stuckaart) uw culturele bagage bij te schaven. Informatie te bekomen bij het Onthaal, tweede verdieping van het Stucgebouw of gewoon op het telefoonnummer 20.81.33. Voor de alternatievingen, de geïnteresseerden, de cultuurlieven of de gewone mens onder u: weet dat het Stuc nog vrijwilligers zoekt die, in ruil voor vrijkaarten, diverse taken kunnen uitvoeren, gaande van filmtransport tot artiestenopvang. Jawel! U kunt meedraaien in ons aller kultuursirkus. Dat de eerste artiest nu op die lichtbrug klimt!

film, versterkt alleen maar het mitische karakter dat de film sowieso al kenmerkt. De eenzame, traag voorbij schuivende landschappen, de vernielde tenten en boten, de verstikkende bossen waar ze door moeten, drukken veel intenser de gevoelens uit van de mensheid die er doorheen rijden, dan hun schaarse woorden.

Kommunikantje

Gewoontegrouw krijgt de muziek bij Jarmusch een gelijkwaardige en prominente rol. Niet Tom Waits, zoals in Jarmusch's vorige films, maar een andere grootheid, Neil Young, heeft zich van die taak gekweten. Zijn vaak bezwerende elektrische gitaar is bij wijlen de stem van de landschappen en van de hoofdfiguren. De fans van Jarmusch zullen het wellicht een geslaagd eksperiment vinden. Het — soms te trage — tempo en de zware symboliek worden gelukkig goed in evenwicht gehouden door de vertolkingen van een schare voortreffelijke acteurs, Johnny Depp en Robert Mithum op kop, en ook door Jarmusch's tipsche vorm van relativerende humor, die niets aan kwaliteit heeft ingeboet.

Benny Debruyne

Jarmusch heeft weinig woorden nodig om dat alles te vertellen op zijn eigen, visuele manier. Want dat Jarmusch zelf visie en verbeelding te over heeft is geweten: dat hij, net als in 'Down By Law', in zwart-wit

'Dead Man' wordt vertoond in de Stuczaal op maandag 30 september en woensdag 2 oktober, telkens om 22.30 u. Een kaartje kost 100 frank als je een stukkaart hebt, anders 150.

cultureel centrum

Leuven

IMPORT/EXPORT

Wereldmuziek in Cultureel Centrum Leuven

Toumani Diabaté

West-Afrikaanse koramuziek uit Mali

Toumani Diabaté, de prins van de kora (een 21-snarige harpluit), brengt samen met een balafon (Afrikaanse xylofoon)speler en een ngon-gitarist een wervelende uitbarsting van Malinese muziekjes. Enig optreden in België tijdens hun Europese tournee.

Donderdag 3 oktober 1996 om 20:00 u
Kapel Romaanse Poort, Brusselsestraat 63
Toegangsprijs: 400/360 frank

Een jongerenabonnement (5 voorstellingen) geeft 30 % korting

Reservatie: 016/222 113

De nieuwe Lido, een kink in de kabel

III enig snijgraag student zal het vorig academiejaar geweten hebben: Leuven zonder Lido is als een kafee zonder bier. Voor het verwerken van zijn/haar stress en studiedruk was hij/zij aangewezen op kleine fuifzalen of — als daar geen plaats was — op een pintje op kot. Intussen onderging zaal Lido een ambitieuze face-lift, die de heropening in september 1996 moest mogelijk maken. Op 7 september was het zover: de her-nieuwde fuifzaal in de Bogaardenstraat 29 opende officieel zijn blitse deuren, maar niet iedereen kon daarom lachen. Het vervolg van een vervolghet verhaal.

In september vorig jaar liet burgemeester Louis Tobback tot grote ergernis van de studentenkringen plots fuifzaal Lido sluiten omdat ze niet beantwoordde aan de eisen van de Vlaamse milieuwetgeving, het zogenaamde Vlare II. Die stelt dat de geluidshinder bij de burenen niet méér mag bedragen dan 28 decibel. Zaal Lido kon enkel blijven bestaan indien ze onderworpen werd aan ingrijpende, erg dure isolatiewerken. Toen de exploitant in januari 1996 failliet ging, leek de zaak hopeloos. Toch kwam vrij snel een nieuwe koper opdagen, mevrouw Marie-Claire Kerstens, die prompt 20 miljoen investeerde om de zaal konform te maken aan Vlare II.

De werken waren al aardig gevorderd toen het stadsbestuur ze op 23 augustus liet stilleggen wegens bouwvertragingen. Zes dagen later keurde het schepencollege de bouwvraag tot regularisering van de overtrekkingen goed, waarna de werken weer konden worden hervat. Een beetje snel, zo vond gemeenteraadslid Daniel Buyle (SP), die van mening is dat het Schepencollege zwaar heeft geblunderd in het dossier Lido. Zijn collega's Yves Vanden Bosch en Frans Dumont (Agalev), alsook het buurtcomité vzw Keiberg, zijn het daarmee eens. De mankementen in het dossier worden dan ook handig bespeld door de tegenstanders van de fuifzaal.

Vergunning

Buyle legde zijn grieven vorige week maandag tijdens de gemeenteraad op tafel, waarna Tobback scherp van zich afbeet. "Niet alleen verleende het schepencollege de bouwvergunning reeds zes dagen na het stilleggen van de werken, terwijl normaal dertig dagen vereist zijn", zo argumenteerde Buyle, "maar bovendien leverde ze die vergunning af zonder vooraf advies te vragen aan Arohml, de bevoegde administratie van het Vlaams Gewest". Gevolg: op 12 september schorste de Gemachtigde Ambtenaar de bouwvergunning, die Buyle nog "een blamage voor het College" noemde.

Een ezel stoot zich geen twee keer aan dezelfde steen, en voor de nieuwe bouw-aanvraag van Kerstens stuurde het Schepencollege het dossier naar de Gemachtigde

Ambtenaar van het Vlaams Gewest. Het is nog wachten op diens advies tot maandag (aanpassen), indien negatief advies: Maandag jongstleden werd bekend dat diens advies ongunstig is, wat trouwens in de lijn ligt van het standpunt dat hij innam in oktober 1995, toen hij stelde dat de exploitatie van zaal Lido niet paste in "een zeer dichtbebouwd stadsdeel met een zeer hoge woondichtheid."

heeft immers zijn beperkingen. Over de zaak loopt nog enkele weken een kortgeding. Volgens Kerstens is de kans groot dat de vrederechter zal besluiten dat er een erfdienstbaarheid bestaat voor de drie perselen die uitgeven op het steegje van Veckmans. "En anders", zo verklaarde maandag een geërgerde Tobback, "legt de uitbaatster de nooduitgang gewoon ergens anders".

nu vrees hij een schadeclaim vanwege mevrouw Kerstens indien zij haar zaal zou moeten sluiten."

De studenten plezieren lijkt trouwens iedereen te willen. Kerstens verklaart alles voor hen over te hebben, trouwens "als de Leuvense bevolking geld wil verdienen aan de studenten, dan moeten ze hen ook wat plezier gunnen en wat beperkte overlast kunnen verdragen". En Vandereycken doet

Bijna heeft nog nooit een haas geschoten

(foto Dirk Bernard)

Eén en ander maakt dat zaal Lido reeds sinds 12 september zonder de nodige bouwvergunning wordt uitgebaat. "Bovendien", verklaart gemeenteraadslid Dumont, "vervalt met de bouwvergunning automatisch ook de milieuvvergunning (waarvan de rechtsgeldigheid ook al twijfelachtig is)". Kerstens zelf beweert daarentegen dat beide vergunningen geenszins gekoppeld zijn. Wat er ook van zij, Dumont meent dat het College zaal Lido gesloten zou moeten houden zolang de uitbaatster niet over de nodige vergunningen beschikt, en zolang er onduidelijkheid bestaat over een tweede nooduitgang.

De kwestie 'nooduitgang' vormt inderdaad een tweede struikelblok voor de tegenstanders van de fuifzaal. De bvba Lido gebruikt als vluchtweg een doorgang die — zoals blijkt uit notarieel onderzoek — op het eigendom ligt van Mevrouw Veckmans, die woont op de Bogaardenstraat 39. De dame ontzegt de bvba echter dat recht, en heeft de doorgang reeds tweemaal laten sluiten. Dat werd door burgemeester Tobback maandag bestempeld als "een kriminele daad". Ook het eigendomsrecht

Smiegeld

Het ongeduld van de burgemeester werd nog groter toen zijn partijgenoot Buyle het stadsbestuur een zeker favoritisme verweet ten aanzien van de uitbaatster. "U hebt net niet gezegd dat er geld aan mijn vingers kleeft", zo reageerde Tobback. En hij herhaalde het argument dat hij vroeger reeds hanteerde: "Als ik de Lido sluit, moet ik logischerwijze alle fuifzalen en fakbars sluiten, anders verplaats je de overlast van de ene wijk gewoon naar de andere. Bovendien is de Lido, ondanks het ontbreken van vergunningen, de fuifzaal die het best aan Vlare II beantwoordt".

De burgemeester is van mening dat de gemeenteraadsliden in augustus 1995 hadden moeten reageren, toen het College besloot de milieuvvergunning toe te staan. Nu is het volgens hem te laat: "De uitbaatster heeft 20 miljoen geïnvesteerd, en nu zal ik niet de politieke lafheid begaan terug te knibbelen".

Maar met zulke antwoorden neemt vzw Keiberg geenszins genoegen. "Het betreft niet enkel geluidshinder vanuit de zaal", verklaart Karel Vandereycken van het buurtcomité, "maar ook straatlawaai, vandalisme, auto- en parkeeroverlast, onveiligheid en vervuiling. De definitieve akoestische metingen, die moeten bewijzen dat de uitbaatster onder de norm van 28 dB zit, zijn trouwens nog steeds niet uitgevoerd". De vzw wil niet alleen zaal Lido weg, maar dringt er bij het stadsbestuur op aan ook een globale visie te formuleren over heel de stad, aan de hand van een bijzonder plan van aanleg: "Men moet goed weten wat waar thuishoort in de stad, en kontradictorische functies (als wonen of slapen en fuiven) gescheiden houden. Maar Tobback wil de studenten paaien, zij vormen immers een belangrijke drukingsgroep. Daarom heeft hij de werken nooit aan de strenge wetgeving onderworpen. En

een oproep aan het adres van Kringraad om samen te werken aan een leefbare stad, "dan zullen wij, Leuvenaars, ook een inspanning doen om in de blok wat stiller te zijn en onze kinderen binnen te houden".

Fuiven

De studentenorganisaties zelf, echter, zijn natuurlijk maar al te blij dat zaal Lido eindelijk terug open is, en hebben er al een tachtigtal fuiven geboekt. Kringraad verkiest de fuiven in de binnenstad te houden, "want als de kringen ze buiten de stad moeten organiseren (bijvoorbeeld in de voorlopig nog onbruikbare Philipsgebouwen aan de Parkpoort), zou het aantal fuif-gangers wel eens kunnen slinken", aldus voorzitter Jan Van Damme. Student-organisaties leven nu eenmaal grotendeels van hun fuifinkomsten. Maar ook voor het afstandsprobleem hebben de tegenstanders van zaal Lido een oplossing in petto: de universiteit — volgens hen 'la grande muette' in deze zaak — zou enkele goed gelegen gebouwen ter beschikking kunnen stellen van haar fuifgraag cliënteel.

Maar zover is men nog lang niet, en de Lido heeft zo zijn charmes. Wel willen de studentenkringen de overlast voor de buurtbewoners zoveel mogelijk beperken, bijvoorbeeld "via buitenwippers die op straat een oogje in het zeil houden, en door het in gebruik nemen van degelijke fietsstallingen", oppert kringcoördinator Pieter Tratsaert. In het voordeel van de student spreekt trouwens de verklaring van Luc Burie, administratief sekretaris van de faculteit Letteren, dat de schade door vandalisme in de literaire tuin, te wijten aan de fuifgangers in zaal Lido, vooral wordt aangericht tijdens het weekend. En dan zijn de studenten natuurlijk braafjes bij mama en papa thuis.

Clara van den Broek

50 Miljoen voor het Stuc

In het feuilleton 'geld voor het Stuc' wordt er achter de schermen nogal wat gepraat over de principesakkoorden, die ondertussen wél quasi rond zijn. Teruggrijpend naar vorig academiejaar: het Stuc, Klapstuk en Kultuurraad zullen vanaf volgend jaar gehuisvest worden in het Arenberginstituut op de Naamsestraat, dat dan — hopelijk — totaal vernieuwd zal zijn en infrastruktureel aangepast aan zijn nieuwe functie. Voor deze ingrijpende verhuis en daarmee samenhangende verbouwingswerken is er natuurlijk veel geld nodig, geld dat onder andere zal komen van de stad en de provincie. Beiden stellen als voorwaarde voor hun eigen

bijdrage dat ook de Vlaamse Gemeenschap mee zal financieren. De besprekingen daaromtrent zijn op dit ogenblik nog niet rond. Wat wel zo goed als vaststaat, is het bedrag dat het provinciebestuur zal vrijmaken voor de uitbouw van de infrastructuur van het Arenberginstituut. Het gaat om vijftig miljoen, éénmalig uitgekeerd en gekoppeld aan een aantal voorwaarde, waaronder dus de reeds aangehaalde. Op dit vlak is er reeds een principiële akkoord, dat alleen nog bekrachtigd dient te worden door het provinciebestuur.

(ab)

"Onze politici zijn zo politiek benoemd dat ze in feite slaven zijn"

Professor Vanden Berghe, spreekt

(foto Dirk Bernard)

Oewel hij in een vorig leven drie jaar voorzitter was van de jong-socialisten, heeft hij geen enkele ambitie om nu nog in de politiek te gaan. "Daar heb ik de nodige kwaliteiten niet voor" zegt professor Yvan Vanden Berghe, hoogleraar in de politieke en diplomatieke wetenschappen aan de UIA en gasthoogleraar geschiedenis van de internationale politiek aan de KU Leuven. Dit jaar maakte hij zijn literaire debuut met 'De burgemeester van B.', een politieke satire.

Veto: De Belgische politici komen er in uw boek bekaaid vanaf. Maar wat zijn eigenlijk de achtergronden van het huidige politieke bestel dat u hekelt?

Yvan Vanden Berghe: «Het Belgische politieke bestel is in hoofdzaak sui generis, eigen, maar er is ook een groot stuk dat tipisch is voor alle democratieën. Ik heb altijd al moeten vaststellen dat ons land zeer slecht bestuurd wordt. Daarmee doel ik op het politieke bestel in het algemeen, de ministeries, de uitwerking van de politieke beslissingen. Waarom we slecht bestuurd worden, daar hoef ik geen tekeningetje bij te maken: justitie, de schuldenberg, gezondheidszorg, het Hoog Kommittee van toezicht... Wat wel eigenaardig is, is dat de meeste landen in de wereld bijna konstant slecht bestuurd worden. Griekenland bijvoorbeeld is bij mijn weten nog nooit goed bestuurd, Turkije, Roemenië en Bulgarije evenmin.»

Wettekst

«De tendens, wat de democratieën betreft, is dat vooral de protestantse landen redelijk goed bestuurd worden. Ik denk aan de Scandinavische landen, Nederland ook. De meeste niet-protestantse landen daarentegen worden niet goed bestuurd, en België ligt daar tussenin hé. De Vlamingen en de Walen zijn daarin toch wat verschillend. Niet voor honderd procent verschillend, want er bestaat ook zoets als een Belgische sjoemelcultuur, maar Vlaanderen heeft nog wat kalvinistische trekjes. Men is hier meer geneigd de zaken anders te doen dan in

Wallonië.»

Veto: Hoe komt het dat protestantse landen beter bestuurd worden? Welke elementen van de cultuur spelen daarbij een rol?

Vanden Berghe: «In protestantse landen hecht men belang aan het woord. Dat is begonnen met de Bijbel en een wet is voor hen een soort van Bijbel. In katholieke landen is een wet geen Bijbel, een wet is een geschrift zoals vele andere. Katholieken lezen de Bijbel niet, interpreteren de Bijbel niet, zijn er niet konstant mee bezig. In de Verenigde Staten, dat voor een groot stuk nog een kalvinistisch land is, is een wettekst een gebod. Er zijn niet zoveel wetten, maar als je die overtreedt, vlieg je de gevangenis in. De oorspronkelijke grondwet wordt in Washington bijna aanbeden zoals een mirakuleuze Onze-Lieve-Vrouw in Vlaanderen.»

"De Belgische politiek is niets anders dan arrangisme. Liefst met een paar vrienden en zonder dossierkennis"

«De biecht bestaat niet in de protestantse cultuur, de biecht is iets typisch katholieks dat toelaat om iets te misdoen, want nadien is er altijd vergeving en genade mogelijk. Daarnaast hebben de protestantse culturen ook nog een veel langere democratische traditie. De kerk zelf is daar heel democratisch gestructureerd, de gemeentes kiezen een dominee en die vertelt wat de gemeente denkt. Als hij dat niet vertelt, dan vliegt hij eruit. De ouderlingen, die ook gekozen worden, besturen de gemeente. Het nadeel ervan is dan wel dat ze versplinteren in honderden verschillende Kerken.»

Essentie

«Vlaanderen heeft met heel die protestantse cultuur veel meer connecties dan Wallonië. Maar dat geldt natuurlijk niet voor individuen. Er zijn in Vlaanderen ook

heel wat mensen die heel katholiek zijn in hun manier van denken en besturen. Denk maar aan de uiterst vrijzinnige Willy Claes, die volgens mij een Waalse, een Luikse mentaliteit heeft. De katholieke Stefaan Decker heeft dan weer heel wat kalvinistische trekjes en treedt nu toch heel anders op dan zijn Waalse voorgangers op het ministerie van Justitie.»

Waal

«De essentie van de Belgische problematiek is dat we problemen altijd veel te laat aanpakken. Het is hier altijd paniekbestuur. Als kudden kalveren al verdronken zijn, dan wordt de put een beetje gedempt. Redenen daarvoor zijn inertie, konservatisme, drang naar roetine, maar er zijn ook heel veel politici die politicus willen zijn. Ze willen minister zijn, niet om iets te doen, alleen maar om het te zijn. Ze denken helemaal niet aan de verplichtingen, hebben geen programma. Wat ze zullen doen eens ze minister zijn, dat zullen ze dan wel zien. Nog zo iets is de politieke benoeming. Die wordt gezien als een geschenk voor het leven, en daar hoeft niet voor gewerkt te worden. En dan krijg je situaties, zoals in de rechtbanken, waar ze vechten tegen kollega's van andere strekkingen. Met zulke dingen houden ze zich dan bezig, als tijdverdrif. In protestantse landen heb je dat veel minder.»

Veto: Hoe breng je die elementen nu in contact met de mentaliteit, de levensvisie in België?

Vanden Berghe: «We hebben de politici die we verdienen. Tipisch voor dit land is dat we politici hebben die niet plannen, maar die arrangeren. De Belgische politiek is niets anders dan arrangisme. Liefst met een paar vrienden, zonder dossierkennis, als het al veel te laat is, wordt dat snel eens gearrangeerd. Het feit ook dat we hier altijd met zoveel verschillende partners moeten werken, alles in het dubbel, Vlaams en Waals. Vlaanderen mag dan iets kalvinistisch zijn en een toekomstplan op poten willen zetten, maar in Wallonië denkt men daar anders over, en wil men liever behouden wat men heeft. Ook de vakbonden willen behouden wat ze hebben, alhoewel ook daar die verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië heel duidelijk zijn. Zo wordt

alles tegengehouden, men komt tot een patstelling. Je kan niet alles daaraan wijten, maar je moet er toch serieus rekening mee houden: je moet met zoveel zullen, zoveel ziekenbonden en zoveel vakbonden rekening houden, en daarbovenop nog eens die twee verschillende gemeenschappen. Als je al die factoren in acht neemt, dan is het heel moeilijk om tot een beslissing te komen.»

«Dat arrangeren is zogezegd altijd een soort van compromis. Maar volgens mij is dat nooit een echt compromis: dat bestaat er namelijk in dat beide partijen iets geven. In België is dat echter iets heel merkwaardigs. Neem nu bijvoorbeeld die onbemande kamera's. De mensen sterven bij bosjes op onze wegen omdat iedereen te snel rijdt en de pakkans vrijwel nihil is. De Vlamingen — met dat kalvinistische trekje — willen een wet waardoor onbemande kamera's mogelijk worden. Maar daar is verzet tegen van onder andere de Waalse socialisten en liberalen die zeggen dat de privacy daarvoor wordt geschonden, enzovoorts. Wat natuurlijk flauwekul is.»

Compromis

«Na veel vijven en zessen zal het er uiteindelijk op uitdraaien dat diegenen die een wet willen, een wet krijgen. Diegenen die de wet niet willen zullen ook gelijk krijgen, want die hebben nog een heleboel truken om de wet niet toe te passen. Ofwel komen de Koninklijke Besluiten die de wet moeten toepassen er niet, of ze komen er veel te laat, of ze komen vervormd, zo geformuleerd dat iedereen nog alle kanten op kan. Ofwel zal men wel degelijk flitsen, maar zullen de rechtbanken gaan seponeren, of opnieuw beginnen leuteren over de privacy of klagen dat het juridisch niet helemaal in orde is. Dus: de brave jongens die een wet willen, hebben een wet, maar diegenen die de wet niet willen, krijgen het altijd voor elkaar dat de wet niet toegepast wordt, of dat er niet voldoende controle is.»

«België is een land waar er vrijwel niets op voldoende wijze gecontroleerd wordt. De controles moeten hier altijd zonder middelen gebeuren. In Wallonië — en dat is authentiek — zijn er twee mensen, waarvan één met de fiets, die in heel Wallonië moeten controleren of mensen die ziek zijn wel echt ziek zijn, en bijvoorbeeld niet aan het werk zijn. Hetzelfde met de belastinginspectie: die beschikken nauwelijks over middelen, zijn onderbemand, of hebben amper een computer. Vroeger dacht ik dat alleen de slimmerikken hun belastingen konden ontduiken, maar nu weet ik dat dat georganiseerd is, dat het beleid wil dat degenen die willen sjoemelen, kunnen sjoemelen. Dat is een Belgisch compromis.»

«Kijk bijvoorbeeld ook naar het misverstand rond de moord op Van Noppen. Er is een Europese verplichting dat ook België zijn vlees moet controleren. Er wordt een Instituut voor Veterinaire Keuring opgericht, maar het instituut wordt zo opgericht dat het eigenlijk niet kan controleren, dat de wetten die worden opgesteld niet voldoende zijn om iemand te pakken, dat er geen straffen uitgesproken zullen worden, enzovoort. Wat was nu het misverstand? Van Noppen deed iets wat anti-Belgisch is, wat bijna — volgens de ongeschreven grondwet — niet mag gebeuren.»

Vleesfraudeurs

Veto: Dat lees je ook in de persberichten: hij heeft het zelf gezocht.

Vanden Berghe: «Hij heeft het zelf gezocht, dat is het hé. De wet is er voor de onnozelaars. Dus het is toch wel toegelaten om de wet te omzeilen zeker. En die Van Noppen die snapt dat niet. Die vleesfraudeurs intimideren hem dan maar een beetje, maar Van Noppen snapt nog altijd niet hoe het systeem werkt, dus moet hij maar uit het systeem verwijderd worden. En als de regering niet optreedt, dan moeten zij optreden en vermoorden ze hem. En die mensen denken dat ze in hun recht zijn, hé!»

Veto: Ook de rol van het parlement als controle-instrument wordt beperkt en/of omzeild.

Vanden Berghe: «Het parlement is alleen maar een beetje show op grote momenten. Maar werken doet dat eigenlijk niet, want iedereen moet zwijgen. Van de oppositie die nooit aan de macht komt, moet je niet veel verwachten, want eigenlijk is dat alleen maar het Vlaams Blok, daar zitten te weinig intellectuelen tussen en ze doen aan demagogie. De oppositie, die af en toe wel eens aan de macht komt, houdt zeker haar mond, want die is bij ons de geweest en de toekomstige partner. Dat is het nadeel van een klasse van beroeps politici. Die zullen wel een beetje een steriele oppositie voeren, maar ze denken eerder van 'hoe lang zal dat hier nog duren voor ikzelf aan de macht ben, doe maar rustig voort jongens'»

Radikaal

«Verhofstadt was iemand anders, maar die zal nu ook geen enkele kans meer krijgen. Alle krachten — zowel in Vlaanderen als in Wallonië, zelfs een aantal belangrijke baronnen van zijn eigen partij — zijn radikaal tegen hem. Hij wou de boel grondig hervormen: hij wou minder wetten, op zijn angelsaksisch, en die dan toepassen. Hij wou heel de zaak doorzichtiger maken, klare regels, ze toepassen en ze nog controleren ook. Maar dat zou het einde zijn van het systeem zoals we het nu kennen, en dus komt die politiek nooit meer aan de bak. Daarom: je bent als linkse beter met een rechtse kalvinist die de zaken wil aanpakken, dan met een linkse arrangeur.»

«België is een land waar er vrijwel niets gecontroleerd wordt»

Veto: Het lijkt waarschijnlijk dat deze 'katholieke' mentaliteit ook haar rol speelt in andere domeinen van de samenleving?

Vanden Berghe: «Natuurlijk, op economisch vlak bijvoorbeeld. Wij kunnen niet plannen, daarom hebben we ook geen grote bedrijven. Wij willen ook niet denken aan de toekomst, wij willen arrangeren, profiteren. De meeste protestantse landen, zelfs Finland en Zweden, hebben hele grote bedrijven; maar wij, wij hebben KMO's, en in Wallonië hebben ze zelfs dat nog niet. Die KMO's, dat zijn een aantal vrienden en familieleden die ergens een gat in de markt zien en dat dan aanpakken. De tweede generatie werkt daaraan verder en de derde

generatie verkoopt het bedrijf dan aan een multinational en sjoemelt dan met de verworven miljoenen. Dat is tipisch voor katholieken: wij denken niet aan de toekomst, in tegenstelling tot de protestanten. De protestanten die hard werken, sparen, investeren en dus vooruitkomen, die zijn uitverkoren en gaan naar de hemel. Bij katholieken ligt dat heel anders, die mogen hun hele leven om het even wat gedaan hebben, als je maar biecht net voor je sterft, dan ga je toch naar de hemel. Ik weet wel dat ik het verleden beschrijf, maar heel veel is onbewust in onze mentaliteit blijven hangen.»

Oligarchie

Veto: Zijn er oplossingen?

Vanden Berghe: «Een eerste oplossing zou zijn dat alle hogere functies, ook burgemeesters, politiekommissarissen, vakbondsleders, heel snel wisselen. Een benoeming voor het leven of van lange duur leidt immers onomkeerbaar tot een vorm van dictatuur en verstarring, omdat de ondergeschikten tegen jou altijd zeggen wat ze denken dat je wil horen. De tendens in alle democratieën — en natuurlijk ook in niet-democratieën — is dat een paar mensen de neiging hebben om alle macht naar zich toe te trekken, en die dan zo lang mogelijk te behouden. Dat is het systeem van de oligarchie. Dat betekent echter dat er een heel verstand bestuurt komt. De ene oligarche bemoeit zich niet met de problemen van de andere, men heeft respect voor elkaar, op die manier kunnen ze immers allemaal aan de macht blijven.»

«Wathelet bijvoorbeeld was een oligarch. Hij heeft jarenlang niets gedaan op justitie. Welnu, de andere oligarchen in de regering hebben daar eigenlijk niet veel aan gedaan: een gerespecteerd kollega gaat men niet tegen de haren in strijken. Oligarchen kunnen niet anders dan verstarren, omdat ze een complete controle over het hele apparaat willen. Daarom moeten ze alles laten zoals het is, en kunnen ze moeilijk vernieuwen. Door te vernieuwen zouden ze immers een stuk van hun controle kunnen verliezen.»

Veto: Er zijn toch de verkiezingen, waarin de kiezers de verkozenen kunnen afstraffen.

Vanden Berghe: «Verkiezingen, dat is goed hoor, maar ze hebben maar een beperkte betekenis. Het ergste bij ons is dat de politici in feite ook politiek benoemd zijn. Mensen worden op een lijst geplaatst door vakbonden, ziekenbonden, ... en moeten trouw zijn aan degenen die hen op de lijst plaatsen. Oligarchen kunnen er dus niet zijn, tenzij ze steunen op een bepaalde groep: bij ons op een vakbond, op een ziekenfonds, op de industrie, de Boeren-

bond, het kapitaal... De oligarchen zijn dan natuurlijk verplicht om die te favoriseren, en dikwijls zijn ze eigenlijk maar een pop in handen van die drukkinggroepen.»

Gesjoemel

«Een tweede deel van de oplossing zou zijn dat we de jeugd op die manier toespreken, dat ze een realistisch beeld krijgen van de echte politiek. Politieke opvoeding wordt nu meestal gegeven vanuit het ideaalbeeld: de scheiding der machten, onderlinge controle en wat weet ik nog meer. Men leert dat het funktioneert zoals het zou moeten funktioneren; en dat we leven in het beste

«Het lot is veel democratischer dan verkiezingen»

systeem, of in ieder geval het minst slechte. Daarmee bereik je echter niets. Als die jongeren later een krant lezen en zien wat er echt gebeurt, dan raken ze zeer ontgoocheld. Die ontgoocheling kan dan eindigen in het feit dat ze voor ekstreme partijen gaan stemmen of zelf ekstreme gaden stellen. Daarom moet men aan de jongeren uitleggen hoe het is: het gesjoemel: de corruptie die deel uitmaakt van het systeem. Men moet het zo reëel mogelijk, zo rauw mogelijk schetsen. Daarop moet men met die jongeren permanent discussiëren over oplossingen, zelf oplossingen aanbieden maar er ook over durven discussiëren.»

Kat

Veto: De jongeren die er dan iets aan zouden willen veranderen, moeten dan toch eerst in het systeem meedraaien voor ze een rol van betekenis kunnen spelen?

Vanden Berghe: «Dat is inderdaad de moelijkheid, en dat merk ik ook bij tal van jonge politici: ze kijken de kat uit de boom. Mochten er nu, naar aanleiding van de afvalmaats, eindelijk grote hervormingen komen — maar helaas wordt het politieke spel hier in België absoluut niet eerlijk gespeeld — dan denk ik dat al die jonge politici wel eens op die kar zouden kunnen springen. Maar als ze zien dat de bazen kiezen voor behoud, want zij zijn ook politiek benoemd, dan gaan ze natuurlijk ook kiezen voor het systeem, want verkozenen zijn geen vrije mensen.»

«Om dit probleem op te vangen is er een andere oplossing. Er zouden geen beroeps politici mogen bestaan. De burger zou

politicus moeten kunnen worden voor een beperkte termijn die vooraf afgesproken is, en moet daarna weer burger worden: burger-politicus-burger. Pas dan krijg je geen klasse van oligarchen. Ook de macht van de drukkinggroepen zou zo helemaal wegvalen. Die politici zouden immers de weg niet leren kennen om via-via van alles te regelen. Ze moeten die weg ook niet kennen, ze moeten er voor zorgen dat de wetten toegepast worden. Zo zou er ook minder kans op corruptie zijn, want corruptie krijg je pas als een persoon langere tijd dezelfde functie bekleedt. Door een veel grotere doorstroming van mensen zal het politieke spel doorzichtiger worden, en zal het spel juist gespeeld worden.»

«Als je lange tijd op een post blijft krijg je te veel macht en de verleiding — waar ik ook niet zou aan weerstaan — om te oefenen, mee te eten aan rijke tafels. Ook de kans op gemakzucht die onvermijdelijk komt, is te groot. En als de verleiding zo groot is moet je al heel sterk zijn om eraan te kunnen weerstaan. En in die heiligheid geloof ik voor anderen, niet, en voor mezelf ook niet. Politici moeten beschermd worden tegen zichzelf. Je zal sowieso altijd aberraties hebben, maar als de doorstroming veel vlugger gebeurt zullen die er toch heel wat minder zijn dan nu. Nu maken aberraties deel uit van de structuur, dan zullen ze sporadisch zijn.»

Revolutie

«Verkiezingen zijn nu zogezegd democratisch, maar zoals ze nu gebeuren, is daar veel over te zeggen. Vooral over het feit dat politiek eigenlijk al op voorhand verkozen zijn. Daarom zou ik als laatste voorstel tot oplossing eens willen eksperimenteren met verkiezing door toeval. Het lot, gezien als de uitlooting zoals die toegepast werd ten tijde van de Franse revolutie, kan democratisch zijn dan verkiezingen. U lacht daarmee, u bent dat niet gewoon, maar neem nu bijvoorbeeld de rektorverkiezingen. Waarom zouden we niet het systeem proberen dat alle gewoon hogeleraars automatisch kandidaat zijn, en het lot bepaalt wie rektor wordt. Diegenen die niet in aanmerking willen komen, moeten zich wel kunnen uitschrijven. Maar degenen die blijven, zijn kandidaat.»

«Dat heeft het grote voordeel dat je zelfstandig bent, en je blijft ook maar één termijn aan. Het kan natuurlijk verkeerd uitdraaien, maar met het huidige systeem draait het ook verkeerd uit. Je hebt wel een grotere kans op iemand die, als hij zich niet heeft uitgescreven — wat betekent dat hij wakker ligt van het beleid —, een onafhankelijk beleid kan voeren, zonder de druk van een hervervolking. Daarnaast staat hij ook vrij van alle drukkinggroepen, want hij heeft geen beloftes moeten maken en niemand moeten vlieden om verkozen te worden. Ik zeg niet dat het een volmaakt systeem is, maar men zou het eens moeten proberen.»

Res

«Het is een alternatief voor de verkiezingen, waar voordelen aan zijn, maar ook veel grote nadelen. En soms zijn de nadelen groter dan de voordelen. Het nadeel van bepaling door het lot is dat het uitgaat van de idealistische gedachte dat iedereen bezig is met het beleid en daar het beste mee voor heeft, maar politiek gaat ook uit van de idealistische gedachte dat iemand die zich verkiesbaar stelt, bezig is met de belangen van de res publica, en er bovendien nog iets van afweet ook. Let wel, ik zeg niet dat de eerste minister of de burgemeesters door het lot moeten worden aangeduid, maar laten we daar op een beperkte schaal eens mee experimenteren: bijvoorbeeld bij de samenstelling van de wijkraden in Antwerpen.»

Peter Roelens
Annemie Deckx

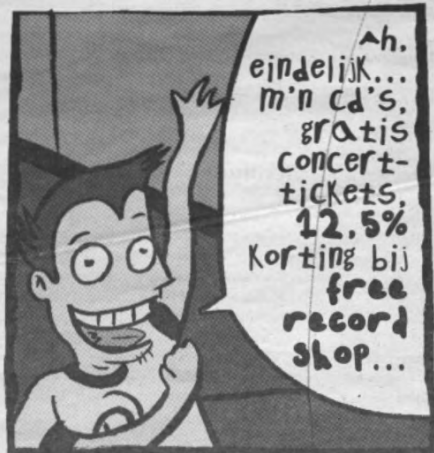
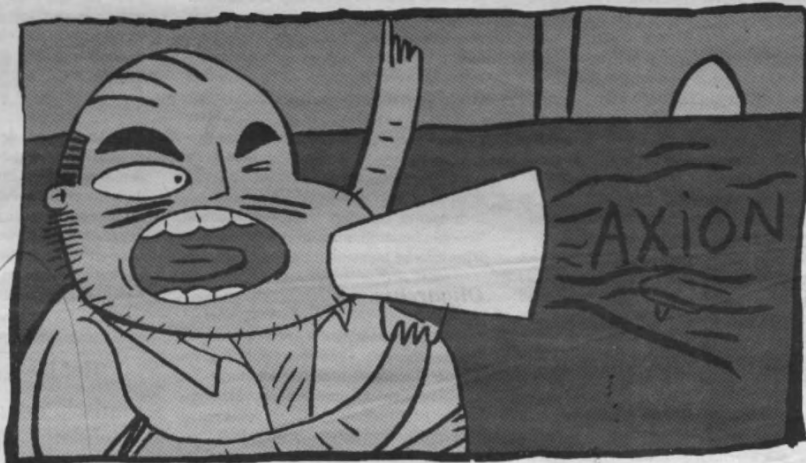
Yvan Vanden Berghe 'De burgemeester van B.', uitgegeven bij EPO, 123 pagina's, 495 frank.

COMING-OUT:

HAIJO KINDEREN-ËU-BERT EN IK MOETEN JULLIE TOCH 'NS IETS VERTELLEN...

Is dat hier voor Axion?

Ah, eindelijk... m'n cd's, gratis concert-tickets, 12,5% korting bij free record shop...

WAT ZULLEN WE NU KRIJGEN !!!!??

Nov, ik had gehoopt op voetbal-tickets, een gratis bankkaart, 3,5% interest, een gratis proton-kaart, voordelen bij quick...

ZAL IK JOU EENS QUICK WAT VERTELLEN !!!!??

Eh ja...

JE BENT HIER OP EEN FILMSET, CAPITO!!

Ik dacht al... wat is dat hier voor 'n cinema.

Ben je ook op zoek naar alle voordelen en services van Axion? Haast je dan naar 't Gemeentekrediet, daar kan je meteen zo'n full electronic Axion-Zichtrekening openen met alles erop en eraan. Hij is er voor iedereen van 11 t.e.m. 24. En wie is dat nu niet? Bezoek de Axion-site op internet voor meer info (<http://www.axionweb.be>) en open die Axion-rekening.

AXION

De jongerenservice van het Gemeentekrediet.

Vergis je niet!

Eieren van studenten treffen geen doel

De universiteiten behoorden jarenlang tot de meest gedemocratiseerde instellingen van Nederland. De hoogleraar moest notulen nemen bij vergaderingen waarin studenten de boventoon voerden. Dat paradijs van inspraak is vanaf volgend academiejaar ten einde.

In 1969, op het einde van de roemruchte jaren zestig, bezette een grote groep studenten het Maagdenhuis, het centrale gebouw van de universiteit van Amsterdam. Ook in de collegebanken ontstond oproer en sommige docenten weigerden nog langer les te geven. De studenten wilden invloed krijgen op het universitair bestuur. Ook bij andere universiteiten, bijvoorbeeld in Nijmegen en Tilburg, gingen studenten de straat op. Ze kregen de invloed die ze eisten. Veel fakulteiten werden vanaf de jaren zeventig bestuurd door een vergadering op basis van het principe 'one-man-one-vote'. De stem van een hoogleraar was niet meer waard dan die van een student of van een 'niet-wetenschappelijk medewerker'. Professoren moesten in de vergadering soms de notulen nemen, waarbij een meerderheid van studenten hen verklaringen dikteerde over bijvoorbeeld de oorlog in Vietnam, of een ander onderwerp dat hoogstens zijdelings met de universiteit te maken had.

Die ekstreme en in sommige gevallen bijna bizarre democratie is langzamerhand tot normale proporties teruggebracht, maar nog steeds is de sfeer op Nederlandse universiteiten zeer losjes. Hoogleraren worden soms getutoeerd, de aanspreektitel 'professor' is al tientallen jaren in onbruik. In de universiteitsraad en op fakulteitsraden maken vertegenwoordigers van personeel (zowel wetenschappelijk als niet-wetenschappelijk) en studenten de dienst uit. Zij beslissen over de belangrijkste onderwerpen, zoals de jaarlijkse begroting. De professionele leden in het college van bestuur worden regelmatig op een beschaafde manier voor rotte vis uitgemaakt en hebben grotendeels een uitvoerende taak. Hoogleraren hebben zich teruggetrokken in hun

wetenschappelijke bastions en bemoeien zich haast niet meer met het beleid van de universiteit. Het Nederlandse parlement besloot echter vorige maand het debat over een nieuwe wet, die de organisatie van de universiteiten moet 'moderniseren'.

Pladisy

De sinds de jaren zeventig zo machtige universiteitsraad en de fakulteitsraden krijgen minder invloed en worden 'adviesorganen'. De bij de Maagdenhuisbezetting in 1969 verworven democratie wordt ingevuld voor een meer doelmatige, modernere vorm van bestuur. De debatten in de Twee-

de Kamer werden herhaaldelijk onderbroken door protesterende studenten, die wilden vasthouden aan de 'radenstructuur'. Die had immers bijna dertig jaar goed gewerkt. Uiteindelijk werden de protesterende studenten uit de Kamer verwijderd. Een enkeling wierp, naar goed Nederlands gebruik, uit protest een ei in de richting van onderwijsminister Jo Ritzen, maar het trof geen doel. Dat is symbolisch voor de zwakte van het protest.

Minister Ritzen blijft vastberaden. Hij wil een einde maken aan de huidige universitaire democratie, zoals die precies vijftientwintig jaar geleden in Nederland werd ingevoerd. De regeringsfrakties, waaronder

raden alleen nog mogen adviseren, zijn de zetels gelijk verdeeld onder docenten en studenten. Minister Ritzen wijst stelselmatig met de beschuldigende vinger naar de vertegenwoordigers van het personeel in de huidige raden. Ze hebben volgens de minister de democratie misbruikt, door bij noodzakelijke pijnlijke beslissingen vooral op hun eigen belang te letten. Meer nog dan het medebestuur van de student lijkt Ritzen erop gebrand de macht van het zittende personeel in te dammen. De meeste universiteitsbestuurders zijn behoorlijk tevreden met de plannen van Ritzen. Het bestuur ziet vooral een eind gemaakt aan het huidige woud van verantwoordelijkheden.

Aan de Universiteit van Amsterdam speelde vorig jaar een kwestie die het gelijk van de minister lijkt te illustreren. Studenten antropologie ontvingen een tijdlang geen briefjes waarin stond dat ze voor hun tentamen waren geslaagd. Ze konden zo-

Mus in je hoofd

(foto Henk Thomas)

berichten

Stuc

Zoals ieder jaar werkt kunstencentrum het Stuc met talloze vrijwilligers. Voel je je geroepen om affiches en programmaboekjes te verspreiden, podia op te bouwen en af te breken, zaalwachter te spelen, artiesten op te vangen, de documentatie op orde te houden, ... rep je dan naar het onthaal van het Stuc waar je altijd welkom bent voor meer informatie. In ruil voor je diensten ontvang je vrijkaarten voor de voorstellingen. Elke maandagavond om 18.00 u is er een bijkomst voor vrijwilligers op de eerste verdieping van het Stucgebouw. De eerste bijeenkomst vindt plaats op 7 oktober. Kom gerust eens langs, ze zullen je eeuwig dankbaar zijn.

Kringraad verkliest

Kringraad, het deel van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie dat onderwijs en kringcoördinatie onder zijn bevoegdheid heeft, zoekt nog een aantal vertegenwoordigers. Op vrijdag 4 oktober kiest Kringraad:
- Eén vertegenwoordiger voor de Vereniging van Vlaamse Studenten, de Vlaamse studentenkoepel.
- Eén kandidaat voor de functie van internationaal vertegenwoordiger, die Kringraad moet vertegenwoordigen op de raad voor internationale relaties van de KU Leuven

en in het Erasmus Student Network en Mosaic, twee Europese studentenkoepels.
- Eén vertegenwoordiger uit de groep biomedische wetenschappen, voor de academische raad, het hoogste beleidsorgaan van de universiteit.
- Drie vertegenwoordigers voor de onderwijsraad, adviesorgaan van de academische raad in onderwijsaangelegenheden: één uit de groep humane wetenschappen (A), één uit de groep biomedische en één uit de groep eksakte wetenschappen.
- Drie vertegenwoordigers voor de sekte aggregatie van het Akademisch Vormingsinstituut voor Leraren, het beleidsorgaan van de lerarenopleiding: één uit de groep eksakte wetenschappen, één uit de groep humane wetenschappen en één uit de groep biomedische wetenschappen.
- Op dezelfde dag wordt ook nog een vertegenwoordiger voor de Raad van Bestuur van Alfaset gekozen.

Voor al deze functies moeten kandidaturen met motivatie en CV binnen zijn op het kantoor van Kringraad op woensdag 2 oktober vóór 18.00 u. De kandidaten worden verwacht op de vergadering van vrijdag 4 oktober om 19.00 u in MTC 00.16.

Meer inlichtingen over al deze vakatures kan je krijgen op het kantoor van Kringraad, 's Meiersstraat 5 te Leuven, tel. 016/22.31.09, KU Leuven 37.89, fax 016/22.01.03, Kringraad@hagar.arts.kuleuven.ac.be.

de sociaaldemocraten en de liberalen, steunen de minister daarbij. Onderwijsminister Ritzen, zelf ook sociaaldemokraat, wil de raden minder macht geven. Professionele bestuurders, die tot nu toe vooral de besluiten van de raden moesten uitvoeren, worden nu echt de baas.

Eieren

Ritzen's wet zal waarschijnlijk aangenomen worden, zij het niet helemaal zonder verzet. In de sociaaldemocratische fractie zit menig Kamerlid dat vroeger als student ijverde voor medebestuur. Maar die parlementariërs krijgen weinig steun van buitenaf. De universitaire democratie is vermoed. Het buitenparlementaire verzet tegen de plannen van Ritzen is mager. Slechts een vijftigtal studenten bezetten vorige week het Maagdenhuis, dat in 1969 nog massaal werd ingenomen door protesterende studenten, en waar de zegetocht van de universitaire democratie begon.

Het universitair personeel houdt de kaken stijf op elkaar. Op zich is het gebruikelijk dat met het rijpen van de jaren ook enige weerzin ontstaat tegen het bekogelen van bewindsliden met eieren. Toch is het zwijgen van juist het niet-wetenschappelijke personeel opmerkelijk, want juist deze aan Nederlandse universiteiten tamelijk omvangrijke geleding heeft het meest te verliezen, aangezien het in de raden, waarvan de macht nu wordt ingeperkt, de meerderheid bezit.

Valreep

In de raden-nieuwe-stijl, waarbij de

doende niet aantonen dat ze de tentamens succesvol hadden beëindigd, en dreigden het recht op studiefinanciering te verliezen. Iedere universitaire instantie wees naar een andere, en uiteindelijk werd het probleem pas op de valreep opgelost.

Maagden

Toch is het de vraag of de collegeleden over een paar jaar nog steeds zo tevreden zullen zijn met de nieuwe inrichting van het universitaire bestuur. Het antwoord op die vraag blijft in het ongewisse, en hangt grotendeels af van de leden van de Raad van Toezicht. Als de nieuwe wet wordt aangenomen, krijgt iedere universiteit zo'n raad. Dat nieuwe orgaan wordt het draaipunt van het universitaire bestuur. De leden moeten het college van bestuur namens de minister kritisch op de vingers kijken en tegelijk met raad en daad bijstaan bij beslissingen die misschien wel tegen de wens van het onderwijsministerie ingaan. Het is nog even afwachten of Ritzen voldoende mensen kan vinden die deze spaagat aankunnen.

Tegelijkertijd laat het wetsvoorstel veel open over het nivo van opleidingen aan de fakulteiten. Op de universiteit zelf zal blijken of de universitaire democratie na vijftientwintig jaar daadwerkelijk uit het Maagdenhuis is gedreven.

Edwin Kreulen, medewerker Folia, studentenblad van de universiteit Amsterdam

Studenteninspraak op verschillende nivo's

In onze universiteit zijn er twee soorten organen in de beleidsvorming: adviesorganen en beleidsorganen. Aan Nederlandse universiteiten heeft men universiteitsraden, waarin professoren en studenten evenredig vertegenwoordigd zijn, en waar studenten sinds de jaren zeventig veel meer inspraak hebben in het beleid dan in België (zie artikel van Edwin Kreulen, op pagina 13). De situatie aan onze Alma Mater komt, ter verduidelijking en vergelijking, hier aan bod.

Bij de adviesorganen vinden we op het laagste nivo, dat van de verschillende opleidingen, de permanente onderwijscommissie (POK). Per opleiding hebben de faculteiten zo'n POK, die advies geeft over het onderwijs binnen de opleiding. De POK evalueert de programma's, de didactische methoden en de examensystemen en adviseert er de faculteitsraad over. De POK stelt ook een onderwijskundig referentiekader op, zodat de geloofsbelijdenissen van de opleiding. Het legt de algemene doelstellingen en eindtermen van de opleiding vast.

De POK bestaat voor minstens een derde uit studenten. Verder zitten er professoren, een vertegenwoordiging van de assistenten en eventueel een afvaardiging van de alumni. De voorzitter van de POK (steeds een prof) wordt in de regel niet verkozen binnen de POK maar aangesteld door het bureau van de faculteit of door de faculteitsraad. De studenten en de onderwijsraad zijn het daarmee niet eens. Enkel een door de POK zelf verkozen voorzitter kan een degelijke garantie bieden voor een onpartijdige en goede werking van de commissie.

De academische raad, het hoogste beleidsorgaan van de universiteit heeft ook een soort POK: de onderwijsraad. Daarin zitten vier studenten en een vertegenwoordiger van elke faculteit. De onderwijsraad is geen konfliktieraad, maar een reflectieforum over onderwijs. Consensus wordt nagestreefd en meestal ook bereikt.

Binnen een faculteit zijn er drie beleidsorganen. Aan het hoofd van de faculteit staat de dekaan. Die wordt verkozen onder de voltijdse professoren van de faculteit voor een termijn van drie jaar. Die termijn kan ten hoogste tweemaal verlengd worden. De dekaan is belast met de algemene leiding van de faculteit. In het dagelijks bestuur van de faculteit staat een bureau hem bij, dat bestaat uit een aantal professoren-leden van de faculteitsraad. Als het nodig is, kan ook een student of een assistent uitgenodigd worden. De studenten nemen dus geen deel aan het dagelijkse bestuur van de faculteit, maar in studenten- en onderwijsaangelegenheden moeten ze steeds geraadpleegd worden. Het hoogste beleidsorgaan van de faculteit is de faculteitsraad. Daarin zitten, naast alle voltijdse professoren, een delegatie van de deeltijdse professoren, een van de assistenten en een van de studenten. De studentendelegatie moet minstens tien procent van de faculteitsraad uitmaken, met een minimum van vier studenten en een maximum van twintig.

Op het nivo van de universiteit zijn er verschillende beleidsorganen. Op het hoogste trapje staat de inrichtende overheid, voorgezeten door de kardinaal. Die draagt de titel Grootkanselier van de KU Leuven. De macht van de inrichtende overheid is niet louter symbolisch, want zij beslist, na advies van de academische raad, over de werking en het academisch personeel van de faculteit Godgeleerdheid en de bijzondere faculteit Kerkelijk Recht.

In de praktijk is het gemeenschappelijk bureau (Gebu) van de academische raad en de raad van beheer het belangrijkste beleidsorgaan. In dit Gebu zetelen de rektor, die de universiteit leidt en ze in de buitenwereld

vertegenwoordigt, de vice-rectoren, de rektor van Kortrijk, de koördinatoren (onderwijs, onderzoek en studentenbeleid) en de algemeen beheerder. Het Gebu is zowat de regering van de universiteit: het staat in voor het dagelijks bestuur en bereidt de vergaderingen van de raad van beheer en van de academische raad voor, doet voorstellen naar beide raden en voert de beslissingen ervan uit. Dat de studenten en de assistenten geen zitting hebben in het Gebu is vaak gekonsteneerd, maar nooit gewijzigd.

Het academische beleid wordt bepaald en gekoördineerd door de academische raad. Die bestaat uit de leden van het Gebu, de dekanen, vier studentenvertegenwoordigers en drie vertegenwoordigers van de assistenten. Daarnaast zijn er een aantal waarnemers: de regeringscommissaris (de vertegenwoordiger van de minister van onderwijs), de academische ombudsman, de hoofddirecteur van het rektorat en de hoofddirecteur van het algemeen beheer. Naast de verantwoordelijkheid voor het academische beleid adviseert de academische raad de raad van beheer in financiële kwesties, cultureel en maatschappelijk engagement van de universiteit en in het opstellen en wijzigen van de reglementen.

Stemmen

Het (financiële en juridische) bestuur van de universiteit wordt uitgeoefend door de raad van beheer. In deze raad van beheer zetelen geen studenten en geen assistenten. Naast de leden van het Gebu en een aantal buitenstaanders zetelt er wel een vertegenwoordiger van het niet-academisch personeel in. De studenten eisen al jarenlang een plaats op in de raad van beheer. In andere universiteiten in Vlaanderen (zie kader) is dit het geval. In de raad van bestuur van de Universiteit Gent (RUG) zijn alle geledingen vertegenwoordigd en is de inspraak zo geregeld dat het academisch personeel niet de meerderheid heeft. Om tot een beslissing te komen is daadwerkelijke medewerking van andere geledingen nodig. De studenten hebben vier stemmen, dat is een achtste van het totaal. In de raad van bestuur van de Universitaire Instelling Antwerpen hebben de studenten zelfs evenveel stemmen als de profen (2).

Volgens het universiteitsdecreet moeten de universiteiten bij reglement een studentenraad instellen, als de studenten geen vertegenwoordiging hebben in de raad van bestuur. Deze studentenraad wordt, nog volgens het decreet, door de universiteit geraadpleegd over alle aangelegenheden die de studenten direct aanbelangen. Hoewel het volgens sommige juristen (Delrué en Neyrinck, 1994) niet anders dan de bedoeling kan geweest zijn van de dekreetgever om de studenten medezeggenschap te geven op het hoogste nivo (dat van de raad van beheer), heeft de wetgever rigoreus vermeden om een precieze omschrijving te geven van het begrip, uit respect voor de autonomie van de vrije instellingen. Deze niet-inmenging vindt zijn oorsprong in onze grondwet.

Vrij

De vrijheid van onderwijs werd ekspliciet in de eerste Belgische grondwet opgenomen als reactie op de grote overheidsbemoeienis tijdens de Nederlandse overheersing. Die vrijheid van onderwijs was een vrijheid van organisatie van het onderwijs. Snel kwam er een aksentverschuiving van de actieve vrijheid (vrijheid om te onderwijzen) naar de passieve vrijheid (vrijheid om onderwezen te worden). Men kwam tot het besef dat beide vrijheden van onderwijs niet konden gerealiseerd worden zonder overheidssteun. De uitwerking van dit idee leidde tot verschillende schoolstrijden tussen de katholieken en de vrijzinnigen. Waar de katholieken onvoorwaardelijke steun en

gelijkwaardigheid eisten ten opzichte van het officieel onderwijs, met behoud van hun absolute vrijheid, begrepen de vrijzinnigen de vrijheid van onderwijs eerder als een vrijgeleide voor het vrij onderwijs, dat niettemin ondergeschikt bleef aan het officieel onderwijs en dat enkel steun kon ontvangen indien het bepaalde voorwaarden zou aannemen. Sinds het Schoolpakt wordt het wankele evenwicht in het onderwijs gerespecteerd. Het vrije onderwijs wordt nu gesubsidieerd door de Gemeenschap, onder de voorwaarde dat de overheid controle heeft over de kwaliteit.

Dit stukje geschiedenis schetst het moeilijke karakter dat de organisatie van het onderwijs heeft in Vlaanderen. De waarborg dat het onderwijs in België vrij is, houdt niet alleen in dat iedereen de kans moet hebben het onderwijs van zijn keuze te volgen, maar ook dat het iedereen vrij staat onderwijs in te richten zoals hij wil. Vrijheid van onderwijs houdt dus ook vrijheid van organisatie in. Volgens vaste rechtspraak van het Arbitragehof, het Belgische grondwettelijk hof, impliceert de bedoelde onderwijsvrijheid dat het vrije onderwijs onder bepaalde voorwaarden, ingegeven door motieven van algemeen belang, aanspraak kan maken op subsidiëring.

Wat zijn nu motieven van algemeen belang? Iedereen is het er over eens dat vereisten van behoorlijke onderwijsverstrekking, bepaalde programmatienormen en de verdeling van de beschikbare middelen een tussenkomst van de wetgever verantwoordt. De noodzaak om gelijkwaardige diploma's af te leveren, impliceert automatisch een grote centrale controle. Hier komen we bij het administratiefrechtelijke begrip 'functionele openbare dienst'. Het vrij onderwijs is geen onderdeel van de openbare dienst, maar door de functie die het vervult, kan het er op sommige vlakken mee gelijkgesteld worden. Dat impliceert dat het vrij onderwijs zich moet houden aan de administratiefrechtelijke regels van het openbaar onderwijs, bijvoorbeeld voor de motivering van beslissingen van examencommissies.

Hogeschool

Maar deze gelijkshakeling is beperkt. Het vrije onderwijs bepaalt op andere domeinen zelf hoe het zijn onderwijs wil inrichten (vergelijk de discussie over gemengd onderwijs in Vlaanderen). Bijkomend kan het vrij onderwijs zich beroepen op de vrijheid van vereniging om haar interne structuren te grondvesten. Onder druk van de studentenbeweging werd er, binnen de universiteiten, geleidelijk in de besluitvorming een aandeel gereserveerd voor de verschillende geledingen. Maar herhaaldelijk aandringen bij de minister van Onderwijs om studenten dekretaal op te nemen in de Raad van Beheer van een universiteit stuitte steeds op een weigering, met als ekskuus de schoolvrede.

In het Franstalig onderwijs is er sinds het Hogescholendekreet een kentering gekomen in de voorzichtige houding van de

dekreetgever ten opzichte van studentenvertegenwoordiging in de beheersorganen van hogeronderwijsinstellingen. Het Fef, de Waalse studentenkoepel, verkreeg na hevige betogingen dat in elke hogeschool, vrij of officieel, minstens een vijfde van het totaal aantal leden van de raad van bestuur studenten zouden zijn. Deze bepaling wordt door een eminent rechtsgeleerde als Verstege (KU Leuven) omschreven als een slechte wetgeving, omdat ze is ingegeven door slechts één groep. In hetzelfde dekreet wordt er immers met geen woord gerept over de vertegenwoordiging van het personeel.

Naar aanleiding van een soortgelijke, maar minder verregaande passage in het Vlaamse Hogescholendekreet heeft het Arbitragehof beslist dat het geen enkel probleem kan zijn dat de vrijheid van onderwijs aan grenzen gebonden is en dat niets er zich tegen verzet dat de dekreetgever de voorwaarden van financiering oplegt die de vrijheid beperken, zolang er geen afbreuk aan die vrijheid wordt gedaan. In het Vlaamse dekreet stond dat het hogeschoolbestuur een academische raad diende op te richten, die zij moest inlichten over alle aangelegenheden met betrekking tot de hogeschool.

September

De academische raad heeft een informatierecht, een adviesbevoegdheid op vraag van het bestuur of op eigen initiatief, en een overlegbevoegdheid. In deze academische raad moeten twee achtsten van de leden studenten zijn. Vooral tegen deze laatste bepalingen werden gekonsteneerd. Het Arbitragehof oordeelde echter dat ze ingegeven waren door motieven van algemeen belang, namelijk het streven naar een democratische besluitvorming in het hoger onderwijs en het streven van de overheid naar een verantwoorde besteding van overheidsgeld. Daarenboven blijft de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid van het hogeschoolbestuur onaangetast. De omstrede bepalingen raken niet aan de vrijheid om scholen op te richten en verhinderen niet dat inrichtende machten vrij het godsdienstige of levensbeschouwelijke karakter of de pedagogische methoden van hun onderwijsaanbod sturen. De omstrede bepalingen laten de schoolbesturen hun beslissingsmacht: zij grijpen niet op onredelijke of onevenredige wijze in de organisatie en de werking van de gesubsidieerde instellingen in en laten aldus de vrijheid van onderwijs wezenlijk onaangetast.

Het Arbitragehof heeft hiermee duidelijk gemaakt dat elke geleiding binnen een instelling voldoende garanties moet hebben op een aandeel in het democratische besluitvormingsproces eigen aan een school- of universiteitsbestuur. Het is niet mogelijk om dekretaal vast te leggen dat studenten zitting moeten hebben in de beheersorganen van de universiteiten. De universiteiten kunnen dat zelf bepalen. Men kan zich de vraag stellen of in het huidige jaarsysteem, waarbij we op het einde van het jaar examens moeten afleggen om naar een hoger jaar over te kunnen gaan, de studentenvertegenwoordigers de tijd vinden om op hun eigen manier deel te nemen aan het (financiële) beheer van een universiteit.

Tim Vermeir
Frank Ribbens

Wat met de andere Vlaamse universiteiten?

Elke Vlaamse universiteit heeft aan het hoofd een rektor, die de universiteit leidt en ze naar buiten toe vertegenwoordigt. De raad van beheer of bestuur is in elke universiteit het centrale bestuursorgaan, behalve aan de KU Leuven, de Kulak en de KU Brussel, waar er naast de raad van beheer, die de financiële en personeelszaken regelt, ook een academische raad is. Die is verantwoordelijk voor het academische beleid. De uitvoerende taak wordt aan de Universiteit Gent (RUG) en het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (Ruca) toevertrouwd aan een bestuurscollege, binnen de Universitaire Instellingen Antwerpen (UIA) en het Limburgs Universitair Centrum (LUC) aan een vast bureau, en binnen de KU Leuven aan een gemeenschappelijk bureau.

In alle universiteiten worden de geledingen van de universitaire gemeenschap bij het bestuur betrokken: de professoren, de assistenten, de niet-academische personeelsleden en de studenten. Soms wordt er ook inspraak voorzien voor sociaaleconomische middelen, zoals bij het LUC, de RUG, het Ruca en de UIA.

(tv)

zoekertjes

√ Vredeseilanden en Coopibo organiseren een vormingsdag op zaterdag 5 oktober in Pangaea, voor vrijwilligers die willen meewerken met onze animatieploeg (animatie voor jongeren rond de wereld en duurzame ontwikkeling). Inschrijvingen en inlichtingen bij Coopibo (Myriam 016/403131)

√ Gedurende de oktoberrevolutie kunt u elke dinsdagavond in Los Buenos terecht voor een gratis optreden.

√ Alle leden van Agelev Studenten, Amnesty International, JS-KUL, MLB, Vujo-KUL en Werkgroep Democratisch Onderwijs worden op woensdag 2 oktober om 8.30 u verwacht aan het gerechtshof van Leuven om te lijveren voor de vrijspraak van de '6 van de E40'.

√ X zoekt huurterrorist om rijkswachter De Ryckere en BOB'er Vinckx op woensdag 2 oktober om 8.30 u aan het gerechtshof van Leuven op te blazen. Je hebt minimum een A1 diploma in de terreurwetenschappen, je hebt een tweejarige ervaring bij het Eta, Ira, Raf of Gia en in het werken met explosieven.

Een zeer goede kennis van chemie en sterke organisatorische terreurvaardigheden. Dan kan deze job voor jou een uitdaging worden. Schrift. en gemotiv. sollicitaties naar X, Grote Markt 8, 3000 Leuven.

√ Geen eredoctoraat voor Juan Carlos en Alan Greenspan.

√ Licentiaat wiskunde geeft bijles en begeleiding bij cursus wiskunde aan studenten uit wet., toeg. wet., econ., tew., hit., groep T.... Ook groepsessie mogelijk. Tel: 016/40.66.36.

√ Trips van de week: 'Now I Got Worry' van The Jon Spencer Blues Explosion: vuige vulbakkenstrid die met scherp tussen de benen mikt. en 'Endroducing... DJ Shadow' van Pros Vermeersch uit Dadizele: doe zo voort Pros, de groenen zijn u dank verschuldigd voor de einddrukke van de recycle-idee in de hipste kringen. Play da blooze, punks!

√ Regel 1: de Vetomedewerker is een varken. Regel 2 die er geen is: de zon komt op in het oosten.

√ Los Buenos en Tegenstroom presenteren de

oktoberrevolutie. Een maand Lang muziek, discussie en revolutie.

√ X en Y één front, één strijd tegen de rijks-wacht en de BOB op woensdag 2 oktober om 8.30 u.

√ De oktoberrevolutie: 3/10 Black to the movies; 9/10 Stop Afcea-wapenhandel; 10/10 Anarchist Black Cross; 17/10 Interleuven? Interleugens; 24/10 Food Not Bombs; 30/10 Viva Zapata!

√ Veto wenst iedereen goede moed voor het vete akademiëjaar.

JO MEUWISSEN

bvba

Alle verhuur video-, klank- en lichtmateriaal.
Videoschermen tot 4 m.
DISCOBAR EN CD's met of zonder D.J.

016/201.301

E-40 proces

Op woensdag 2 oktober 1996 om 9.00 u moeten zes studenten verschijnen voor de korrektoelne rechtbank van Leuven naar aanleiding van een studentenaktie op 14 november 1995. Na de betoging tegen studentenbeperking hebben een 200-tal studenten spontaan en koristondig de E-40 bezet alvorens ontzet te worden door de rijkswacht. Daarbij werden zes studenten opgepakt en tegen hen loopt nu een proces wegens bezetting van de openbare weg. Na de aktie werden nog eens een 100-tal studenten opgepakt. Het was een 'harde' aktie, maar ze was vredelievend en er werden geen vernielingen aangericht, noch geweld gebruikt. De studenten voerden aktie tegen de plannen om een studentenbeperking in te voeren aan de universiteit. Het is heel betreurenswaardig dat studenten die zich belangeloos engageren voor het onderwys gerechtelijk vervolgd worden voor het voeren van een vreedzame protestaktie.

Het zou een schande zijn mochten deze studenten veroordeeld worden. Andere organisaties van het 'maatschappelijk middenveld' gaan bij akties soms ook over tot het bezetten van de openbare weg, denk maar aan de landbouworganisaties of de vrachtwagenchauffeurs. Zij worden niet vervolgd. Waarom studenten dan wel? Wat deze zaak nog ernstiger maakt is dat twee verantwoordelijken van de studentenbeweging duidelijk geviserd werden bij het ontruimen van de E-40 en bij het opmaken van het proces verbaal door een rijkswachtofficier.

Zonder een uitspraak te willen doen over het funktioneren van het gerecht lijkt het ons voor het gerecht, zeker op dit moment, vrij zinloos dat het zoveel inspanningen levert in het vervolgen van studenten voor het voeren van een vreedzame aktie. Daarom eisen wij nogmaals dat de betrokken studenten vrijgesproken worden, in het belang van de studenten zelf maar ook omwille van het gevaarlijke precedent dat dit zou scheppen.

Namens Loko

Liefde is... kinderporno

agenda & ad valvas

DOOR ANN BRIES

WOENSDAG

- 14.00 u **FILM** 'Fanfare', Nederlandse komedie uit 1958 van Bert Haanstra, in Vlaams Film-museum, Vander Kelenstraat 30, toeg. 50.
- 20.00 u **FILM** 'Fanfare', Nederlandse komedie uit 1958 van Bert Haanstra, in Vlaams Film-museum, Vander Kelenstraat 30, toeg. 50.
- 20.00 u **TEATER** 'De Troje-trilogie' door Teater Malpertuis, in Romaanse Poort, Brusselsestraat 63, toeg. 400, org. Cultureel Centrum Leuven.
- 20.30 u **DANS** 'in zwischen raumen', van Anna Huber, in Naamsestraat 96, toeg. 100/150, org. Stuc.
- 22.30 u **FILM** 'Dead Man', allegorische cowboy-film van Jim Jarmusch, met muziek van Neil Young en poëzie van William Blake, in Stuc, toeg. 100/150.

DONDERDAG

- 20.00 u **KONSERT** Capella Currende speelt Oosteuropese barokmuziek, o.l.v. Erik Van Nevel, in Konzertzaal Lemmensinstituut, Herestraat 53, toeg. 250/200, org. Konsert-vereniging Lemmensinstituut.
- 20.00 u **KONSERT** Toumani Diabaté speelt traditionele Malinese muziek, in Romaanse Poort, Brusselsestraat 63, toeg. 400/350, org. Cultureel Centrum Leuven.
- 20.30 u **KONSERT** Walter Boeykens ensemble speelt meesterwerken uit de twintigste eeuw, meer info op het nummer 016/20.05.40, in Geertuikerkerk, Mechelsestraat, toeg. 400, org.

Festival van Vlaanderen.
22.00 u **KONSERT** Drum 'n Bass Night voor de hippe liefhebber, in Stuc, toeg. 100.

VRIJDAG

- 10.00 u **DEBAT** Referendum voor een veilige samenleving, in Ladeuzeplein, org. Pax Christi Vlaanderen.
- 20.15 u **KONSERT** De Orgelpijpjes, Wodan Skalden en Organum: spelen o.l.v. Guido

Historia

- 1/10 om 19.30 u: voor eerste kar, in Zaal Tjil, op het Hogeschoolplein, toeg. gratis.
- 1/10 om 22.00 u: voor ouderejaars, in Perma, toeg. gratis. • 2/10 om 20.00 u: Vertoning van de film 'Heat', in MSI 3.18, toeg. gratis.
- 2/10 om 22.00 u: , in Fak, toeg. 200/250 (enkel in vvk).
- 3/10 om 15.00 u: historische rondgang doorheen het Leuvense, in Ladeuzeplein, toeg. gratis.
- 3/10 om 21.00 u: voor eerste licentie, in Zaal Tjil, op het Hogeschoolplein, toeg. gratis.

Medica

- 01/10 om 22.00 u: Officiële opening van Doc's Bar , in Brusselsestraat 246, toeg. gratis.
- 02/10 om 22.00 u: EJV-fuif, in Albatros.
- 03/10 om 22.00 u: De Cameliens spelen ten dans, in Doc's Bar, Brusselsestraat

Konings en André Kockaerts een Augustinus-konsert, in OLV van Troostkerk, Pakenstraat 109, Heverlee, toeg. 250/200, org. Parochieraad OLV van Troost, 016/23.28.86.

ZONDAG

- 11.00 u **KONSERT** Luc Devos speelt de Nocturnes van Chopin, in Romaanse Poort, Brusselsestraat 63, toeg. 200/180, org.

- 246. • 03/10 om 22.00 u: De Cameliens spelen ten dans, in Doc's Bar, Brusselsestraat 246.
- 04/10 om 22.00 u: Auw! Zakken Avond, in Doc's Bar, Brusselsestraat 246. • 06/10 om 22.00 u: Auw! Zakken Avond, in Doc's Bar, Brusselsestraat 246. • 07/10 om 22.00 u: Klasseke avond, in Doc's Bar.

KLIO

- 03/10 Openingsfuif, in Rumba. • 07/10 Klo-tap in fak, in Fak Letteren, Blijde Inkomst-straat.

Politika

- 02/10 om 22.00 u: Openingsfuif, in Lido.

Sportraad

- 02/10 Vier Wielen Wheely, kwistaxamusement.

Cultureel Centrum Leuven.
18.00 u Bezoek aan Louvain-la-Neuve, org. Masereelfonds, 02/502.38.80, na 19u 016/20.83.46.

MAANDAG

- 20.00 u **KONSERT** Musica Transonic, in Stuc, toeg. 200/300.

Stuc

- 02/10 om 13.00 u: 'in zwischen raumen' van Anna Huber, in een Uur Kultuur, in Naamsestraat 96, toeg. gratis.

VRG

- 01/10 Kandidaturenfuif, in Albatros.
- 02/10 Eerste-Licentiefuif, in Samambaia.
- 03/10 Cocktailavond voor de eerste en de tweede licentie, in Tjil, Hogeschoolplein.

VTK

- 02/10 Opening 't Elixir, in Kelder Waalberg.
- 02/10 Inschrijvingen en cursusverkoop eerste jr, in Theokot. • 03/10 Inschrijvingen en cursusverkoop 2e en 3e jr, in Theokot. • 06/10 om 22.00 u: Happy Hour, elke zondag, in 't Elixir, kelder Waalberg.

"Er is niets verschrikkelijk on-ekologisch aan e-mail"

Uoeten in de aarde', een boek over radikale groene denkers, werd dit weekend voorgesteld op de boekenbeurs 'Het andere boek'. Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan de grondlegger van 'diep ekologie', de Noorse filosoof Arne Naess, en aan de Duitse groenradikale maatschappijcriticus Rudolf Bahro. De kapitalistische consumptie maatschappij ligt volgens hen aan de basis van de huidige ekologische crisis. Het behoud van de biologische diversiteit en een toekennen van intrinsieke waarde aan elk levend wezen zijn noodzakelijk om tot een duurzame samenleving te komen. Beiden schrikken er dan ook niet voor terug om het Westen op te roepen tot een kulturele en antropologische revolutie.

Naess: «De samenleving die wij voor ogen hebben moet ekologisch duurzaam zijn. Dat betekent dat zij op een termijn van honderden jaren de biologische diversiteit moet kunnen behouden. Dat is de eerste vereiste voor elke groene samenleving. Specifiek voor Europa — en minder voor de Verenigde Staten — voegen we daar nog aan toe dat vrede een absolute voorwaarde is. De volgende eeuw moet in dat opzicht fundamenteel van deze eeuw verschillen opdat verschrikkelijke conflicten vermeden worden.»

«Een ander belangrijk element in ons streven is een eerlijkere verdeling van alle goederen op aarde. Steeds groter wordende armoede is onaanvaardbaar. Dat zijn de drie belangrijkste vereisten voor een groene samenleving. Hiermee wil ik niet zeggen dat ik één welbepaalde samenleving voor ogen heb. Verschillende kulturen zullen verschillende soorten van groene samenlevingen naast elkaar doen ontstaan.»

Veto: De belangrijkste kritiek die u geeft op de huidige samenleving en het kapitalisme is de wijze waarop in dat systeem geïmagineerd geproduceerd en verdeeld wordt.

Bahro: «Ik denk dat de eksploesieve expansie van de technosfeer (een woord dat Bahro gebruikt voor een samenleving die slaaf is van haar technologie, red.), gebaseerd is op het principe dat we ons in een eindige wereld laten leiden door het oneindige principe van het geld. De kapitalistische structuur zit zo in elkaar dat men van een frank twee frank moet maken en van twee frank vier frank. Dat systeem is zo omvattend dat het op deze aarde nauwelijks nog in vraag wordt gesteld. De natuur is de speelbal van het kapitalisme geworden. En ik denk niet dat de mens dit kan overleven.»

Veto: Een belangrijke voorwaarde voor verandering is, zoals u het noemt, een 'antropologische revolutie', een nieuwe basishouding van de mens tegenover de natuur. De mens moet daarbij ophouden zichzelf als centrum van de wereld te beschouwen. Is zoiets wel haalbaar of moeten we niet eerder streven naar evolutie?

Naess: «Het begrip 'evolutie' is een categorie die een natuurlijke noodzakelijkheid omvat. 'Revolutie' duidt op de aanleg en geschiktheid van de mens om anders met de wereld om te gaan, dan hij tot hiertoe gedaan heeft. De mens zelf is de oorzaak en het slachtoffer van de huidige katastrofale ontwikkeling, maar draagt ook de goddelijke mogelijkheid — zoals het marxisme het stelt — in zich om zichzelf te redden. Bahro: «In het kristelijke evangelie is er het verhaal waar Kristus de mens wijst op de onbezorgdheid van de vogels in de lucht en de lilies in het veld. Hiernooit wordt gewezen op het feit dat schaarste de drijfveer is van de jacht op materiële goederen, maar ook dat wij de mogelijkheid hebben om ons aan dat voortdurend streven naar meer kunnen onttrekken. Ik denk dat dat voor ons nu een wezenlijke spirituele opgave is.»

Veto: Een centrale stelling in uw filosofie, profes-

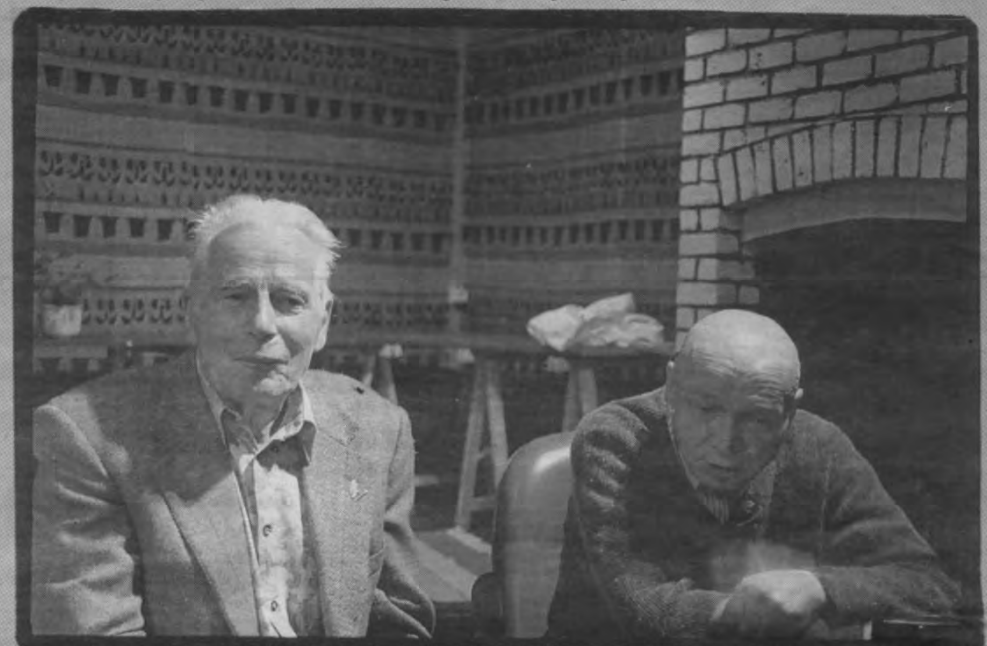
sor Naess, is de opvatting dat de dingen een intrinsieke waarde en betekenis hebben die los staat van elke economische waardebeoordeling door de mens.

Naess: «Inderdaad. Wat ik daarmee bedoel is dat wij onze aandacht en zorg voor de mens moeten uitbreiden naar het niet-menselijke. Er is dus geen sprake van min-

maatschappij. Er is niets verschrikkelijk on-ekologisch aan e-mail. Sommige van mijn kollega's gaan daar hoegenaamd niet mee akkoord; zij stellen dat er iets fundamenteel slecht is aan dit soort van communicatie.»

Veto: Een technologische innovatie als e-mail is toch niet mogelijk zonder de ontwikkeling van andere technologieën? En sommige technologi-

van hun daden niet meer zien. Naess: «Ik beschouw dat als een openbare discussie, die ik hiermee op gang wil brengen. De economie bepaalt vandaag de dag grotendeels welk soort van kulturen er mogelijk zijn: een wereldwijde economie — dus één mondiaal economisch systeem — zou betekenen dat de kulturele verscheidenheid

der zorg voor de mens of de ontkenning van de specificiteit van de mens. Elk leven heeft het recht om zich op deze aarde te ontwikkelen. Uiteraard kan de mens niet buiten het doden van niet-menselijke wezens en dingen om zijn voortbestaan te verzekeren. Maar bepalen wat kan en niet kan moet binnen een globaal kader gebeuren. De allereerste voorwaarde voor een ekologisch verantwoorde samenleving is het bannen van het kapitalistische systeem, de industriële samenleving, en elke vorm van technologie die veel energie verbruikt en niet aangepast is aan onze basisbehoeften.»

Veto: Wat bedoelt u dan met 'basisbehoeften'?

Naess: «Dat is een brede term. Je hebt basisbehoeften én behoeften die kunnen verschillen afhankelijk van het soort maatschappij waarin je leeft. Dat zijn ook vitale behoeften. In Noorwegen bijvoorbeeld verlies je je baan wanneer je je auto verkoopt. Daar is een auto bijna een vitale behoefte geworden. Zo is er in Noorwegen ook een vitale behoefte aan onderwijs op hoog niveau. Je moet je dus aanpassen aan elke plaatselijke gemeenschap om er ter plekke te definiëren wat vitale behoeften zijn.»

Kaas

Veto: Hoe kan je dat definiëren? De vrije markt is toch volgens u niet het geëigende systeem om te bepalen welke de vitale behoeften zijn.

Naess: «Toch wel, maar binnen een vast-omlijnd kader. De context van een open markt, een wereldmarkt is daar niet geschikt voor. We evolueren echter meer en meer in de richting van een wereldmarkt, en dat heeft katastrofale ekologische gevolgen: denk maar aan transport en mobiliteit in het algemeen. Zelfs de Europese Unie is, ekologisch gezien, een veel te grote markt.»

Veto: Wij gebruiken e-mail om berichten te versturen. Acht u dit soort van technologie nog mogelijk in een ekologische maatschappij?

Naess: «Er zijn een aantal criteria om technologie te definiëren als verantwoord door ze te toetsen aan het groene gedachtegoed. Natuurlijk kan e-mail, voor zover ik dat kan beoordelen, bestaan in een ekologische

sché hulpmiddelen kunnen nu eenmaal niet in een kleine gemeenschap gerealiseerd worden, zoals een teleskoop bijvoorbeeld.

Naess: «Precies. Je moet onderzoeken welke andere technologieën er nodig zijn, maar wat zeker niet nodig is, is een industriële maatschappij. Je hebt wel industrie nodig, maar je mag geen gemeenschap definiëren vanuit die premisse. (tegen Bahro) Jij bent geen anarchist, jij ziet de gemeenschap niet als honderdduizend kleine entiteiten.»

Bahro: «Ik denk dat de vraag is hoe we het probleem van de technologische ontwikkeling oplossen. We zitten gevangen in de ontwikkeling van de laatste 150 jaar, die in vergelijking met de duizenden jaren voordien een enorme vlucht heeft genomen, en hebben onszelf daar afhankelijk van gemaakt. Het is absoluut noodzakelijk om anders te gaan denken over al deze technologische innovaties: de mens heeft strikt geen auto of computer nodig, maar dat betekent niet dat we tot elke prijs de auto en de computer moeten afschaffen. We moeten de vanzelfsprekendheden waarmee we leven, in vraag durven stellen. Ik kan niet geloven dat de mens, het menselijke bewustzijn, bestemd is om de aarde te bedelen onder technologische ontwikkelingen.»

Veto: Welke?

Bahro: «Dit is natuurlijk een spekulatie: De menselijke bestemming bestaat erin dat hij in de natuur tot zelfbewustzijn komt. Zelfbewustzijn mag dan niet begrepen worden als datgene wat men daar meestal onder verstaat; als assertiviteit. Wel als bewustzijn van de grootsheid van de natuur en van de eigen individualiteit, die wezenlijk tot die natuur behoort en er niet mee in tegenstelling is.»

Veto: Dit was ook Hegels opvatting, maar precies die idee betekende het begin van het vooruitgangdenken zoals we dat nu kennen.

Bahro: «Het ging bij Hegel eerder om de geschiedenis van de mensheid, waarin het bewustzijn van vrijheid steeds groter werd. Dit wil zeggen: vooruitgang met betrekking tot bewustzijn, en niet de maatschappelijke vooruitgang.»

Veto: U staat afkerig tegenover de globalisering van de economie, omdat mensen zo de gevolgen

zou verminderen en dus verarmen. Ook het transport zou gevoelig uitbreiden — vandaag wordt er bijvoorbeeld reeds Griekse kaas geïmporteerd in Frankrijk — en een ongebreidelde ontwikkeling van de mobiliteit is onmogelijk, en zeker niet omwille van filosofische argumenten. Onze aandacht moet dan ook verschuiven van materiële consumptie naar de kwaliteit van ons leven, een kwaliteit die ik louter zie als 'gevoel' en niet als 'bezit'. Materieel gezien moeten we een stap terugzetten, spiritueel en emotioneel gezien zetten we daarmee een stap vooruit.»

Veto: Heeft u de indruk dat de academische wereld vandaag de dag meer open staat voor uw radikaal-ekologische ideeën dan pakweg 25 jaar geleden?

Bahro: «Ik weet niet of die zogenaamde openheid zoveel betekent. Alle Duitse partijen zijn nu groen, maar dat is gedeeltelijk zelfbedrog.»

Naess: «Ik geloof niet dat de fundamenten van de traditionele partijen 'herdacht' zijn. Negentig procent van het groene gedachtegoed werd geïncorporeerd in andere partijen, maar het kapitalisme zal volgende week of volgend jaar nog niet verdwenen zijn.»

Bahro: «Het gaat eerder om een nog niet voltrokken existentiële massa-ervaring dat het zo niet verder kan. Dan kan de rationaliteit met hernieuwde kracht weer beginnen te werken. Met 'massa' bedoel ik niet noodzakelijk de meerderheid. Ik gebruik de term 'massa-ervaring' omdat de noodzakelijke maatschappelijke veranderingen hun goedkeuring nodig hebben.»

Naess: «Je moet niet de meerderheid, maar een sterke minderheid hebben om een idee door te voeren en de maatschappij te veranderen. Slavernij bijvoorbeeld werd afgeschaft, niet omdat de meerderheid, maar een kleine groep activisten, ertegen was.»

Bahro: «De minderheid moet als het ware de deur openmaken, zodat er velen één voor één doorkunnen. En daarvoor is het nooit te laat.»

Pieter Vandekerckhove
Annemie Deckx
Ann Bries

'Voeten in de aarde' van Ulrich Melle en Frederik Janssens is verschenen bij Hadewijch.